A°. 1848. N°. [illegible]

ARNHEMSCHE COURANT.

De prijs dezer Courant, die geregeld *vijfmaal* 's weeks wordt uitgegeven, en wel op *Dingsdag*, *Woensdag*, *Donderdag*, *Zaturdag* en *Zondag*, is *f* 5 in de drie maanden.

DONDERDAG 17 AUGUSTUS.

De prijs der Advertentiën is, [illegible] tot *vijf* regels, *f* 1.00, en voor [illegible] regel daarboven 20 centen, behalve [illegible] zegelregt, voor elke plaatsing.

Buitenlandsche berigten.

DUITSCHLAND.

Frankfort, *12 aug.* Wij ontleenen aan eenen particulieren brief uit Athene de volgende schets over den tegenwoordigen staat van zaken in Griekenland:

»De hartstogten zijn hier tot bedaren gekomen, »en uit dezen meer bezonnen staat der gemoederen is onlangs een ministerie ontstaan, dat men als een nuttigen dam tegen eene nieuwe gisting mag beschouwen. In hetzelve bevinden zich thans mannen, die veel invloed op de openbare meening uitoefenen, zoo als *Konduriotis*, *Ruffos*, *Tazi-Marghinas*, *Colocotroni*, enz. *Tazi-Marghinas* en *Ruffos*, die aan het hoofd der oppositie stonden, houden het thans met de Kamer, die zij als den wezenlijken tolk van de wenschen des volks beschouwen, en door welke zij thans op hunne beurt krachtig ondersteund worden. De oppositie is thans over het geheel genomen bevredigd, met uitzondering van eene kleine onverzoenlijke partij, die door baatzucht aangedreven, hare eigene persoonlijke belangen boven die des volks stelt en wil doen zegevieren.

Algemeen heerscht hier het gevoelen, dat de jongste gebeurtenissen in Bucharest, alsmede de gisting der gemoederen in Serviё, zonder toedoen der Russen niet konden plaats gegrepen hebben. Van de bezetting der vorstendommen door de Russen, die bij den tegenwoordigen staat van zaken in Europa kwalijk zal te verhinderen wezen, verwacht men voor Griekenland geene nadeelen. Sedert langen tijd door de Engelschen gefolterd, zijn de Grieken den Russen meer toegedaan en wenscht men te Athene hunne ondernemingen met goed gevolg bekroond te zien; al ware het ook slechts om aan de Britsche aanmatigingen paal en perk te stellen.

— In de zitting van den Oostenrijkschen landdag van 5 dezer, heeft de minister van Financiën de oorzaken uiteen gezet, die sedert 1846 ongunstig op den toestand van 's lands financiën gewerkt hadden, en herinnerd hoe nu ten laatste door den afval der Lombardijsch-Venetiaansche provinciën, de afscheiding der Hongaarsche financiëele administratie, de aanzienlijke oorlogkosten en de vermindering in de opbrengst der belastingen, die door de algemeene staking van den gewonen loop der zaken en den revolutionnairen toestand veroorzaakt waren, eene nadeelige verhouding tusschen de inkomsten en uitgaven was ontstaan. Zoo hadden bijv. in de maand november des vorigen jaars de directe belastingen 3 en de indirecte 8 millioen th. opgebragt, terwijl in junі de opbrengst slechts 1 en 4 millioen had bedragen. Wel had de regering zulks door eene op de zoutmijn van Gmunden gevestigde vrijwillige leening willen dekken, maar die operatie had, ten gevolge van den tegenwoordigen toestand van het krediet in Europa, tot geen' gunstigen uitslag geleid. De minister verzocht alzoo een votum van vertrouwen, daar de financiën alleen door vertrouwen konden worden in stand gehouden, en gaf een overzigt van de financiëele staatkunde, die hij voor de toekomst wenschte te volgen. De staatsschuld als onaantastbaar en de vervulling van alle verpligtingen des staats als heilig beschouwende, meende hij, dat de staat tevens daarop aanspraak had, dat de Hongaarsche en Italiaansche landen een deel in de staatsschuld zouden dragen; die aanspraak zou het ministerie steeds trachten te doen gelden en het hoopte daarin door de rijks-vergadering ondersteund te zullen worden. De oorlog in Italië moest, zoo spoedig dit met het staatsbelang was overeen te brengen, geëindigd worden. Het administratief bestuur zou eenvoudiger en zuiniger worden ingerigt, en daartoe het gemeentelijk bestuur verbeterd worden. Ten opzigte der belastingen behoorden billijke verhouding en regtvaardigheid op den voorgrond te staan. Voor de grondlasten was reeds een kadaster naar het voorbeeld van het Lombardijsche in bewerking. Eene belasting op de inkomsten zou worden ingevoerd. De inrigting der indirecte belastingen zou men dermate trachten te wijzigen, dat zij minder de arme en meer de bemiddelde volksklasse drukten. In dien zin zou ook het monopolie van zout en tabak geregeld worden. De regten op den invoer zouden worden opgeheven, daar toch bovendien de innige aansluiting aan Duitschland de opheffing der verbodsregten vorderde. De wet op het zegelregt zou herzien en weldra een plan aan de vergadering worden voorgelegd om de loterij, zonder groot nadeel voor de schatkist op te heffen. Deze verklaringen des ministers werden door de vergadering met grooten bijval ontvangen.

Frankfort, *13 aug.* Het schijnt zich te bevestigen, dat Rusland de Deensche schatkist, welke reeds geheel ledig begon te worden, met twee millioen zilveren roebels gestijfd heeft, waarvoor Rusland het eiland Bornholm, het Helgoland der Oostzee, verkrijgen zou. Ook zou reeds veel van deze som besteed zijn. Overigens zou Rusland niet genegen zijn, om andere, dan geldelijke, ondersteuning te geven.

— Men zegt, dat het centraal bestuur, ter zake van de bijlegging der Italiaansche quaestie, de volgende combinatie zoude voorslaan: Oostenrijk zou het Venetiaansche en Lombardije tot aan de Mincio met Mantua en Peschiera behouden; het overige gedeelte van Lombardije zou door Oostenrijk bezet blijven, tot dat het volk schadeloosstelling der oorlogskosten enz. zou ontvangen hebben. De vraag of het overig gedeelte van Lombardije aan *Karel Albert* zal toevallen, zal nog hangende blijven, terwijl eindelijk een Italiaansch verbond zal opgerigt worden, hetwelk alle Italiaansche staten zal omvatten, zelfs die bij Oostenrijk blijven.

Hannover, *12 aug.* Het ministerie heeft in de petitie der volksvergaderingen van Hannover, Hildesheim en Celle eene misschien welkomen gelegenheid, gevonden, om zijne gevoelens omtrent Hannovers houding tegenover het rijksbestuur wat vredelievender uit te drukken dan zulks op 7 julij jl. geschied is. In het antwoord op die petitiën, door *Stüve* zelf opgesteld, wordt namelijk onder anderen gezegd, dat de vrees, alsof er tusschen de regering en het rijksbestuur botsingen zouden kunnen ontstaan, geheel ongegrond is, daar veeleer de gemeenschap met dat rijksbestuur op een vriendschappelijken voet onderhouden en steeds inniger voortgezet wordt. Reeds had Z. M. de troepen onder het bevel van het Voorloopig Bestuur gesteld, en thans is reeds besloten tot het gebruiken van de Duitsche kleuren bij de vaandels en kokardes, waartoe eerlang aan het leger de noodige bevelen zullen gegeven worden.

Berlijn, *12 aug.* Dezer dagen hebben zich hier weder eenige gevallen van cholera vertoond; bij velen volgde de dood zeer spoedig. Schippers en lieden, die aan het water wonen, worden er voornamelijk door aangetast. Den 9den is het eerste cholera-geval te Charlottenburg waargenomen, bij eene 50 jarige vrouw, die na eene ziekte van 10 uren overleed.

— De diplomatie is sedert een paar dagen weder ongemeen werkzaam: men merkt inzonderheid op, dat de Engelsche gezant talrijke conferentiën met den president-minister gehad heeft; de Deensche vraag en voorts de gedreigde gewapende tusschenkomst in Lombardije, moeten het onderwerp geweest zijn. Het is ondertusschen ontwijfelbaar, dat het Berlijnsche kabinet in de Italiaansche quaestie geene partij kan trekken voor de Oostenrijksche bedoelingen, wijl deze strijdig zijn met het beginsel, ter wille waarvan Pruisen aan Denemarken den oorlog heeft verklaard. Men ontkent niet, dat de toestand van oogenblik tot oogenblik gevaarlijker wordt en een toeval eenen oorlog kan doen ontbranden.

Berlijn, *13 aug.* In de centrale afdeeling van de commissie voor de staatsregeling heeft zich de meerderheid van 6 stemmen tegen 2 voor de afschaffing van het zegel der dagbladen verklaard. Evenwel zal het tot den 1sten januarі 1850 behouden blijven, ten einde niet dadelijk de staatskas van de opbrengst te berooven.

Keulen, *14 aug.* Reeds gisteren morgen had de stad een buitengewoon feestelijk aanzien gekregen. De voornaamste straten waren met vlaggen versierd, welke alom de Duitsche kleuren vertoonden, ofschoon verscheidene huizen ook tevens de Pruisische vlag hadden uitgestoken. Buitengewoon feestelijk was ook Deutz versierd. De geheele stad was tegen den middag bijzonder levendig en het schoone weder verhoogde de vreugde; in alle straten wemelde het van vreemdelingen. De Nationale Vergadering had eene deputatie gezonden, waaraan zich ook vele andere leden aangesloten hadden. Ook van de Berlijnsche akademie was eene deputatie aangekomen, en de talrijke afgevaardigden, welke de hulpcommitté's voor den Dombouw hadden afgezonden, bewezen de algemeene belangstelling, welke dit feest in Duitschland heeft opgewekt. Verscheidene der genoodigde bisschoppen, als die van Hildesheim, van Mentz, van Osnabruck, van Roermond, enz., waren reeds aangekomen en zijn gisteren allen bij onzen Aartsbisschop ten eten geweest.

In den loop van heden morgen kreeg de stad al meer en meer een feestelijk aanzien. Omstreeks 2 ure des namiddags begaf zich de eerste burgemeester met den gemeenteraad, het bestuur van de Dombouwvereeniging en de afgevaardigden, naar de plaats van aankomst, om den aartshertog-rijksbestuurder te ontvangen, die met het stoomschip *Schiller* van Mentz zoude aankomen. De oevers van den Rijn waren overal feestelijk versierd, om den geëerden gast bij zijne voorbijvaart hulde te bewijzen. Omstreeks 7 ure kondigde het gebulder van het geschut aan beide oevers zijne komst aan, en de bovengemelde stoet met den burgemeester aan het hoofd begaf zich aan boord van de stoomboot, om den rijksbestuurder te verwelkomen. De rijksbestuurder werd vergezeld door den generaal *v. Rauch* en door verscheidene rijksministers en secretarissen. Buitendien bevonden zich op de boot de president *v. Gagern* en de vice-president *Soiron*, met vele leden der Nationale Vergadering, waarvan er omstreeks 300 den vorigen dag alhier aangekomen waren. De burgemeester *Steinberger* verwelkomde den rijksbestuurder met eene warme toespraak en deze antwoordde hem met niet minder warmte aldus: »Ontvangt mijn dank voor de hartelijke ontvangst! Gij hebt den Keulschen Dom het zinnebeeld der Duitsche eenheid genoemd; dit is hij ook en zal het zijn! Het werk, dat wij tot Duitschlands, tot des vaderlands heil moeten opbouwen, is groot, reusachtig, even als de Dom zelf. Er zijn daartoe een vaste wil en wakkere werklieden noodig, die elken steen bewerken moeten, opdat hij juist passe en zich voege tot het groote geheel. Wij willen God den Heer bidden, dat hij ons de kracht daartoe verleene, dat allen met gelijken ijver en volhardende standvastigheid daaraan werken; dat even rotsvast als uw Dom, een eenig groot en gelukkig Duitschland tot stand kome!" Deze toespraak werd met luiden jubel ontvangen en toegejuicht. Ook de kommandant der burgerwacht, *v. Wittgenstein* bragt den hoogen gast een hartelijk welkom toe en noodigde hem uit bij hem zijn intrek te nemen, hetgeen de rijksbestuurder met een hartelijken handdruk aannam. In plaats van in zijn rijtuig te stijgen ging hij te voet, omstuwd door den gemelden stoet en eene overgroote menigte naar de stad, en niet te beschrijven was het gejubel des volks, toen het hem zoo in eenvoudige burgerkleeding de met menschen opgevulde straten zag doorloopen. Bij de woning van *Wittgenstein* aangekomen werd hij door eene eerewacht ontvangen. Hier wachtte hem Prins *Frederik* en eene groote menigte hoofdofficieren op, tegelijk met den Aartsbisschop *van Geissel* met de overige genoodigde prelaten. De rijksbestuurder was jegens allen ten hoogste vriendelijk en innemend in zijne manieren. Des avonds werd hem door verscheidene burgers een fakkeltogt en eene serenade gebragt.

Zoo is de eerste dag tot genoegen van allen geëindigd. De dag van heden belooft nog schooner te zijn.

Heden morgen ten 9 ure bezocht de rijksbestuurder reeds den Dom, en nam alles met belangstelling op wat tot den bouw behoort.

ENGELAND.

Londen, *13 aug.* De berigten uit Ierland en van sommige streken van Engeland luiden, wat de aardappelenziekte betreft, voortdurend zeer ongunstig. De *Gardeners Chronicle*, een blad uitsluitend voor den akkerbouw bestemd, deelt zeer verontrustende verschijnselen over deze ziekte in Engeland

en Ierland mede, en geeft tevens de vrees te kennen, dat de oogst van 1848 even ongunstig uitvalle als die van 1845.

BELGIE.

Brussel, 14 *aug*. Op 15 dezer zal de plegtigheid plaats hebben van de inwijding der gedenkteekens voor *Godfried van Bouillon*. De minister van Binnenlandsche Zaken en de graaf *de Mérode*, president van de commissie voor het gedenkteeken, zullen bij die gelegenheid redevoeringen uitspreken. De Koning en de Koningin, benevens de verdere Koninklijke familie, zullen die plegtigheid bijwonen.

FRANKRIJK.

Parijs, 13 *aug*. Men verzekert, dat in de conferentie, welke eergisteren tusschen den minister van Buitenlandsche Zaken, den heer *Bastide*, en den Napelschen gezant heeft plaats gehad, deze laatste uit naam zijner regering er op aangedrongen zoude hebben, dat Frankrijk niet in de zaak van Sicilië zou tusschen beide komen. De heer *Bastide* zoude geantwoord hebben, dat de Koning van Napels verzekerd kon zijn, dat Frankrijk nimmer de hand zoude leenen, om van Sicilie een nieuw Portugal ten voordeele van Engeland te maken.

— Brieven uit Sarzana van den 6den augustus zeggen, dat de ex-Hertog van *Modena* zijne voormalige hoofdstad aan het hoofd van een korps vreemde troepen is binnengerukt.

— In de zitting van de Romeinsche Kamer van afgevaardigden van 3 dezer heeft de heer *Campello* gezegd, dat de Paus verklaard had, geenszins zijne goedkeuring te weigeren aan de door de Kamers aangenomen en hem aangeboden wets-ontwerpen Z. H. voegde er bij, dat hij hoopte, dat nog dienzelfden dag het nieuwe ministerie zoude zijn zamengesteld en dat alsdan die wetten zouden behandeld worden. Op voorstel van den heer *Mamiani*, proclameerde de Kamer, in dezelfde zitting *Karel Albert* tot *eersten burger van Italië*. De vorige president der Kamer, *Sereni*, is blijven volharden in zijn besluit, om den voorzi tersstoel te verlaten, weshalve de vice-president *Sturbinetti* tot president en in diens plaats *Flusconi* tot vice-president benoemd is.

— Uit Florence wordt van den 6den dienaangaande, aan het *Journal des Débats*, onder anderen het volgende geschreven: »De Oostenrijkers zijn, naar men zegt, voor de poorten van Bologna. De generaal *Welden* schijnt, door aan het hoofd van 20,000 man het grondgebied der Pauselijke staten te bezetten, de legatien te willen in bezit nemen. Zijne proclamatie dreigt hen, die zich tegen zijnen togt verzetten mogten, met de strengste tuchtiging. Florence is van Bologna slechts drie marschen verwijderd; men is dan ook hier de verschijning der Oostenrijksche troepen wachtende, want niet waarschijnlijk is het, dat zij Florence zullen komen brandschatten. De geheele stad verkeert in de grootste ontsteltenis.

— Generaal *Cavaignac* heeft gisteren avond in een' buitengewonen raad den president der Nationale Vergadering en de leden der verschillende parlementaire vereenigingen, met uitzondering van die der straat Poitiers, verzameld. De heeren *Dufaure*, *Vivien* en *Billault*, die tot geene vereeniging behooren, waren er in het bijzonder toe uitgenoodigd. In dezen raad werd besloten, op voorstel van generaal *Cavaignac*, dat heden eene gemotiveerde orde van den dag bij de Nationale Vergadering zou ingediend worden, om te vragen, dat de vergadering zelve geen gevolg geve aan het rapport der commissie van onderzoek en dat de bijlagen op het rapport der commissie niet gedrukt zouden worden; maar dat alles zou worden verzonden naar het ministerie van justitie, om, zoo noodig, eene geregtelijke actie in te stellen.

Dit was een zonderling besluit, wel geschikt om diegenen te verbazen, die zich herinnerden, hoe de quaestie der commissie voor de vergadering was gebragt. De heer *Sénard*, de vroegere president der Nationale Vergadering, had zelf in de zitting van 25 junij bij de vergadering een voorstel ingediend, ter benoeming van eene commissie, die belast zou worden met het instellen van een onderzoek, betreffende den aanslag van 15 mei en de juni-dagen en de feiten, die daarmede in verband stonden.

Thans is de heer *Sénard* de belangrijkste persoon van het kabinet, na generaal *Cavaignac*; deze laatste heeft steeds in overeenstemming met eerstgenoemde gehandeld; de proclamatiën en de belangrijke bevelen waren steeds door beiden gezamenlijk onderteekend; dus heeft de heer *Sénard* zoowel uit zijn' eigen naam als uit dien van *Cavaignac* het bewuste voorstel gedaan.

De commissie heeft hare taak naauwgezet volbragt. Maar haar rapport compromitteerde ten sterkste verscheidene personen, die nog onlangs eene gewigtige politieke rol gespeeld hebben. De commissie meende van deze omstandigheid kennis te moeten geven aan den chef van het Uitvoerend Bewind, wien het toekwam de situatie te berekenen, waarin het gouvernement zou komen, door de openbaarwording van verschillende deficitten, en derzelver bediscussiëren. Zij gaf dus aan generaal *Cavaignac* kennis van haar rapport en verklaarde hem, dat, daar hij de verantwoordelijkheid droeg, hij ook alleen bevoegd was te bepalen, wat er moest gedaan worden. Bovendien hield de heer *Marie*, de minister van justitie, eene langdurige conferentie met de commissie. Ten gevolge hiervan verzocht generaal *Cavaignac* de commissie, haar rapport in de vergadering voor te lezen, waaraan ook voldaan werd.

Gisteren avond kreeg de commissie van onderzoek kennis van het bestaande plan, om eene gemotiveerde orde van den dag in te dienen. Met eenparigheid van stemmen hebben al derzelver leden besloten om, indien door generaal *Cavaignac* of eenig ander lid van het ministerie, of eenig vertegenwoordiger, die verondersteld kan worden onder hunnen invloed te staan, een voorstel van dien aard wordt ingediend terstond hun ontslag te geven. Van dit besluit is generaal *Cavaignac* verwittigd, die ongetwijfeld dientengevolge zijn plan tot het indienen van het bewuste voorstel heeft laten varen.

— De instructiën over de poging tot moord, waarvan de heer *Thiers* het onderwerp was, worden ijverig voortgezet. De overheidspersonen hebben inlichtingen ontvangen, welke reden geven te gelooven, dat deze hinderlaag geen verhaal of geene uitvinding der vrienden van den heer *Thiers* is.

— Van regeringswege is een belangrijk vertoog geplaatst in het officiëele dagblad *le Moniteur Universel*, hetwelk men kan aanmerken als een manifest van den generaal *Cavaignac* aan de buitenlandsche mogendheden. Ook in dat stuk verklaart de generaal, dat hij de eer der Fransche republiek zal weten te handhaven; dat hij zich gelukkig acht, te kunnen aankondigen, dat het Italiaansche vraagstuk, ten gevolge van de tusschenkomst van Engeland en Frankrijk, gewisselijk op eene voldoende wijze zal worden beslist. Ten aanzien van de onafhankelijkheid van Italië wordt echter daarin niets hoegenaamd gevonden. Men meent dit voor een blijk te mogen houden, dat de bemiddeling slechts het behoud der staten van den koning van Sardinië ten doel heeft.

ITALIE.

Men verzekert, dat de Paus een' eigenhandigen brief aan den Aartshertog *Johann van Oostenrijk* heeft geschreven, behelzende het verzoek, om al zijn' invloed bij het kabinet van Weenen aan te wenden, opdat de vrede met Italië, op de grondslagen, door Frankrijk en Engeland voorgesteld, tot stand kome.

Binnenlandsche Berigten.

Amsterdam, 15 *aug*. In een particulieren brief, geschreven uit Parijs aan de *Indépendance Belge*, leest men het volgende: »Ik schreef u eenige dagen geleden, dat Frankrijk met een ongevallig oog de vorderingen der Frankfortsche vergadering, ten aanzien van Sleeswijk, beschouwde, maar vooral wat het hertogdom Limburg betrof, omdat Frankrijk er onmiddellijk belang bij heeft, dat geen Duitsch garnizoen zich te Maastricht of te Venlo bevinde. Heden kan ik u de verzekering geven dat Frankrijks zienswijze gedeeld wordt door al de groote mogendheden van Europa, met uitzondering van Oostenrijk, dat zich nog niet verklaard heeft. De gevoelens van Engeland te dien aanzien zijn te bekend, dan dat ik die zoude behoeven te herhalen. Maar hetgeen men misschien nog niet weet, is, dat Rusland zich zeer duidelijk tegen de inlijving van Limburg bij den Duitschen Bondsstaat verklaard heeft, en dat het zelfs eene nota heeft doen toekomen, waarin Rusland verklaart, dat het die inlijving als eene schending van het tractaat van 1839 zoude beschouwen. Het kabinet van Berlijn heeft insgelijks, naar men mij verzekert, eene nota in gelijken geest gezonden. Men mag alzoo hopen, dat deze van alle kanten opkomende protesten een weinig de zucht van het Frankforter Parlement tot onbeperkte inslokking zullen doen tegenhouden."

's Gravenhage, 15 *aug*. In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van heden, is ingekomen eene koninklijke boodschap, ten geleide van een ontwerp van wet, tot verdere voorziening in de uitgaven tot droogmaking van het Haarlemmermeer. — Dit ontwerp, met de daarbij behoorende Memorie van Toelichting, wordt naar de afdeelingen verzonden.

De commissie van rapporteurs brengt het nader algemeen verslag uit over de wets-ontwerpen tot herziening der grondwet. Dit stuk is van den volgenden inhoud:

HERZIENING DER GRONDWET.

Nader algemeen verslag.

Na het vaststellen van het Algemeen Verslag omtrent de twaalf ontwerpen van wet betrekkelijk het tot stand brengen der grondwets-herziening, heeft de Kamer van regeringswege eene nota van nog nader in die voorstellen gebragte wijzigingen, alsmede een nieuw opstel van het XIIde der ontwerpen ontvangen. Ten gevolge van een besluit der Kamer, heeft daaromtrent eene nadere overweging in de afdeelingen plaats gehad waarbij hoofdzakelijk het volgende in het midden is gebragt.

I. *Het stelsel van vertegenwoordiging*. Bijna algemeen heeft men zich door de verandering, die de regering, met opzigt tot de verkiesbaren voor het lidmaatschap der Eerste Kamer, in art. 4 van wetsontwerp no. III heeft gebragt, niet bevredigd getoond. Men blijft van gevoelen, dat aan die verkiesbaarheid meerdere uitbreiding behoort te worden gegeven. Indien ook al, hetgeen velen niet geloven, het denkbeeld onuitvoerbaar mogt zijn, om leden der Eerste Kamer niet uitsluitend uit de meest gegoeden, maar tevens ook uit bepaalde categoriën van voor die betrekking bijzonder geschikte personen te doen kiezen, dan meent de overgroote meerderheid toch te moeten blijven aandringen op de verlaging van het cijfer van *vier duizend* zielen, hetwelk thans het getal der hoogst aangeslagenen in de directe belastingen berekend zoude worden. Bij velen werd het cijfer van 2500 genoemd.

II. *De Raad van State*. Met nadruk is men in al de afdeelingen teruggekomen op den wensch tot geheele afschaffing van dit staats-collegie. De meerderheid bleef voor de afschaffing gestemd en volhardde bij hetgeen in het algemeen verslag te dezer zake is ontwikkeld, zoodat dan ook een deel dier meerderheid zich des noods met de daar aangeduide facultative bepaling zou kunnen vereenigen.

III. *De Godsdienst*. Nagenoeg algemeen heeft men de bijvoeging, waarmede de regering thans art. van het ontwerp van wet no. VI heeft aangevuld, niet zeer duidelijk, en daarom minder doeltreffend gekeurd. Men moest zich het omtrent dit artikel voorgevallene voor den geest brengen, om de ware bedoeling der regering te verstaan, die wel in den geest der Kamer zal hebben willen beletten, dat men zich te eeniger tijd op de hier toegestane volkomen vrijheid beriep, om werkelijk strafbare handelingen als onbereikbaar voor de strafwet te doen voorkomen. Men bleef dan ook vragen, waarom de regering hier niet de eenvoudige bewoordingen, *behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens de wet* gebruikt heeft, even als bij het artikel over de drukpers (art 1 van wets-ontwerp I) zijn gevoegd.

IV. *Het regt van vereeniging*. De in art. 15 van wets-ontwerp 1 gebragte wijziging heeft weinig bijval gevonden. Sommige leden meenden zelfs, dat daardoor nog verder dan te voren was afgeweken van hetgeen omtrent dit punt van de zijde der Kamer wordt verlangd, en dat reeds vroeger te gebleken geenszins met de zienswijze der regering te strijden. De meerderheid heeft dien ten gevolge ten sterkste aangedrongen op eene andere redactie van het artikel en zich daarbij zoodanig uitgelaten.

V. *De wetgeving voor de koloniën*. Indien het in de bedoeling der regering gelegen heeft, om door de wijziging van het nieuwe art. *a*, voorkomende onder art. 39 van wets-ontwerp no. II, uit te drukken, dat steeds vooraf door eene afzonderlijke wet zal moeten worden uitgemaakt, of er behoefte bestaat, om een tot de koloniën betrekking hebbend onderwerp door de wet te regelen, zou de groote meerderheid zeker die bedoeling toejuichen. Zij meent evenwel, dat zulks duidelijker in het artikel behoort te worden uitgedrukt.

VI. *De defensie*. Eene overgroote meerderheid blijft van gevoelen, dat in het welbegrepen belang des lands eene aanmerkelijke vereenvoudiging van Hoofdstuk VIII der grondwet wenschelijk en noodzakelijk is. Zij wil van het VIIIste der tegenwoordige wets-ontwerpen art. 2 aangevuld hebben door de bijvoeging, dat de wet de wijze regelt, waarop de pligt tot het dragen van wapenen wordt vervuld, maar dan daarentegen de artt. 4 tot 9 van dat wets-ontwerp en de vermelding der militie in art. 12 geheel zien wegvallen. Volgens dit denkbeeld, op welks verwezenlijking men om vroeger aangeduide redenen sterk aandringt, zou art. 202 der bestaande grondwet, evenzeer als art. 3 van het ontwerp, in stand worden gehouden. Vele leden wilden in art. ook nog de verpligting tot handhaving der inwendige rust van den Staat opgenomen zien, ten gevolge waarvan art. 11, betrekkelijk de schutterijen, weggenomen zou kunnen worden.

HET VOORLOOPIG KIESREGLEMENT.

Art. 14. De bezwaren der groote meerderheid omtrent het te gering aantal verkiesbaren voor de Eerste Kamer, zijn ook hier ten volle geldig.

Art. 15. Dit artikel zal moeten wegvallen. Men zou daaruit, ook in verband met het voorgaande art 13, moeten opmaken, dat van al de uitsluitingen van het lidmaatschap der Staten-Generaal, die in art. 17 van wetsontwerp no. III worden opgeteld, er voor de verkiezingen volgens het voorloopig kiesreglement slechts ééne enkele geldig bleef.

Art. 23. De hier voorkomende bepaling, welker strekking de groote meerderheid anders zeer toejuicht, laat zich wel met de verkiezingen van leden der Tweede Kamer, maar veel moeijelijker met die van candidaten voor de Eerste Kamer, overeenbrengen. Elk kiezer heeft toch slechts één afgevaardigde voor de Tweede Kamer te benoemen, en indien dus volgens art. 24, de lijst wordt opgemaakt der personen, die het grootste aantal stemmen voor het lidmaatschap dezer Kamer verworven hebben, zal die lijst slechts twee namen bevatten, en dus reeds dadelijk bij de tweede stemming de volstrekte meerderheid zich moeten verklaren. Wat de Eerste Kamer betreft, zal daarentegen in het geval van art. 24 eene lijst van *vier* candidaten moeten worden vervaardigd, en dus, als de volstrekte meerderheid voor het daaruit te kiezen tweetal vereischt wordt, de zaak geenszins altijd met eene tweede stemming afloopen; hetgeen intusschen zoo wenschelijk moet worden geacht. Het bezwaar zou uit den weg te ruimen zijn door het op den voet volgen der Belgische kieswet, die in art. 35 wel de volstrekte meerderheid vordert, om dadelijk bij de eerste stemming tot lid der Kamer

verkozen te kunnen worden, maar als zij in art. 36 van de herstemming spreekt naar aanleiding der lijst van degenen, die de eerste maal het meest in aanmerking zijn gekomen, enkel zegt: *La nomination a lieu à la pluralité des votes.*

Art. 24. Zoo als deze zaak thans wordt voorgedragen, blijkt niet, wat, in geval bij de eerste stemming zich geene volstrekte meerderheid heeft verklaard, de loop der zaak zijn zal. Of de onderkiesdricten zullen geheel moeten wegvallen, of de mogelijkheid zal geopend moeten worden, om eene tweede bijeenkomst der kiezers tot het doen der nadere stemming te houden. Men verlangt de daaromtrent bestaande onzekerheid bij de wet te zien uitgemaakt.

Aldus vastgesteld den 14den augustus 1848.

Duymaer van Twist.
Corver Hooft.
van Panhuys.
van Goltstein.
Verwey-Mejan.

Wordt besloten de openbare beraadslagingen over die ontwerpen tot grondwets-herziening te doen plaats hebben op morgen ochtend ten 11 ure.

De commissie, in wier handen gesteld is de rekening van het fonds der Maatschappij van Weldadigheid over 1846, brengt verslag uit bij monde van den heer *van Panhuijs.* — Het verslag zal worden gedrukt, terwijl de commissie voor de door haar volbragte taak wordt bedankt.

De heer *van Rijckevorsel* het woord gevraagd hebbende, vindt het, daar de werkzaamheden der Kamer, behalve de beraadslagingen over de ontwerpen tot grondwets-herziening, ten einde spoeden, niet ongepast, de Kamer te herinneren aan een ontwerp van wet, dat bereids in de afdeelingen is onderzocht geworden, doch tot nu toe zonder gevolg is gebleven: het ontwerp namelijk, houdende vaststelling van straffen in de reglementen en keuren van heemraadschappen, polderbesturen, enz. Bij koninklijke boodschap van januari 1848 is dat ontwerp aan de Kamer toegezonden. Bereids is daarvan het voorloopig verslag opgemaakt, doch niet gedrukt en rondgedeeld, waarschijnlijk omdat daarop geene antwoorden van de regering ontvangen zijn. Is deze veronderstelling juist, dan stelt de redenaar voor, het voorloopig verslag te doen drukken en ronddeelen, ten einde de leden kennis te doen dragen van de in de afdeelingen gemaakte aanmerkingen.

De heer *Mutsaers* verklaart zich daartegen, omdat het ontwerp waarvan de vorige redenaar gewaagt, zamenhangt met de herziening der grondwet. Vooral de bepalingen der vigerende grondwet komen bij de gemaakte bedenkingen in aanmerking. Sedert de voordragten tot herziening gedaan zijn, acht spreker het onnoodig eenig verder gevolg aan de voordragt te geven. Het is daarom van geen belang, dat de Kamer kennis neme van de motiven tot bestrijding.

De heer *van Rijckevorsel* betreurt het, na hetgeen door den vorigen redenaar is in het midden gebragt, alleen dat hij zijn voorstel niet vroeger gedaan heeft. Niets verhindert echter, dat het verslag alsnog rondgedeeld worde, ten einde het aan de leden bekend te maken.

De heer *Scheers van Harencarspel* is van oordeel, dat de aanmerkingen, op het bedoelde ontwerp gemaakt, van dien aard zijn, dat het niet als onverschillig kan beschouwd worden, ook na de voorstellen tot herziening der grondwet, die aan de leden bekend te maken.

De heer *Romme* ondersteunt mede het drukken en ronddeelen van het verslag.

Bij hoofdelijke omvrage, wordt het voorstel met eenparigheid van stemmen op éene na (die van den heer *Mutsaers*) goedgekeurd.

De commissie tot de verzoekschriften brengt, bij monde der heeren *Nap*, *van Beeck Vollenhoven*, *van Haersolte*, *Bots*, *Storm van 's Gravesande*, *Opperdoes Alewijn*, *Mackay* en *Smit*, verslag uit op onderscheidene in hare handen gestelde adressen, waarna de zitting is gescheiden.

ALGEMEEN VERSLAG.

Belasting op de bezittingen en op de inkomsten van ambten, wachtgelden en pensioenen.

Het ontwerp van wet tot het heffen eener belasting op de bezittingen en op de inkomsten van ambten, wachtgelden en pensioenen, is, nadat de regering met de daaromtrent bij het eerste onderzoek in de afdeelingen der Kamer geopperde bedenkingen van algemeenen en bijzonderen aard was bekend gemaakt, en van harentwege eene Memorie van Beantwoording, vergezeld gaande van eene nota van wijziging in het eerste ontwerp, was ontvangen, aan een nader onderzoek onderworpen.

Van de 45 leden, die aan dit nader onderzoek hebben deelgenomen, hebben 41 verklaard, dat zij in de Memorie van Beantwoording of in de voorgestelde wijzigingen geene genoegzame oplossing van hunne vroeger geopperde hoofdbezwaren hebben gevonden; hebbende sommigen er zelfs bijgevoegd, door de genoemde memorie in hun ongunstig gevoelen omtrent de wet nog versterkt te zijn; weshalve de aangehaalde overgroote meerderheid vermeend heeft, zich thans blootelijk aan de in het Voorloopig Verslag breedvoerig uiteengezette beschouwingen over het onaannemelijke dier wet te kunnen gedragen; terwijl de overige weinige leden zich te dezer gelegenheid niet stellig hebben verklaard.

Aldus vastgesteld in de commissie van rapporteurs, den 11den augustus 1848.

Faber van Riemsdijk.
Opperdoes Alewijn.
Gevers van Endegeest.
Borski.
Van Dam van Isselt.

— Heden ten 2 ure zijn de ministers wederom vergaderd geweest. Hunne bijeenkomst heeft tot omstreeks half vijf ure geduurd. Heden avond zal de raad andermaal bijeenkomen.

— Tot dusverre zijn er nog geene verdere benoemingen tot leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal geschied. Men spreekt er van, dat sommige leden dier Kamer hun ontslag hebben genomen of zullen nemen.

— Op aanstaanden donderdag, den 17den dezer, zal de gewone audiëntie van den tijdelijken minister van Finantiën geen plaats hebben.

— De *Nieuwsbode* deelt mede, dat de drie nieuwbenoemde leden der Eerste Kamer ieder afzonderlijk, bij het aannemen hunner benoeming, de voorwaarde gesteld hebben, dat zij namelijk geene bezoldiging als leden der Eerste Kamer wenschen te ontvangen.

— Bij besluit van 11 augustus jl., no. 96, heeft Zijne Majesteit, op een adres van de Staten der provincie Overijssel bewilligd, dat het onderzoek naar de beste middelen om de beraamde verbetering der waterleidingen en waterlossingen en daarstelling eener kanalisatie in genoemde provincie te verwezenlijken, worde opgedragen aan eene bijzondere commissie uit de Provinciale Staten van Overijssel, en tot leden dier commissie benoemd de heeren baron *J. A. van Fridagh*, mr. *J. T. Roessingh Udink*, jhr. *A. H. P. C. van Suchtelen van de Haar*, mr. *H. van Loghem*, mr. *J. A. van Roijen*, *B. P. G. van Diggelen* en mr. *J. Cornelissen.*

Groningen, 14 aug. Men berigt ons uit Utrecht, dat de Gedeputeerde Staten van dat gewest, in eene dezer dagen gehoudene zitting der Provinciale Staten, aan dezen hebben voorgesteld, om de som van *f* 1000 ten koste te doen leggen aan het houden van eene landhuishoudkundige tentoonstelling, bij gelegenheid van het *Vierde Nederlandsche Landhuishoudkundig Congres*, dat aldaar in juni des volgenden jaars zal gehouden worden; — even als dit nu, bij gelegenheid van het *Derde Congres*, te Groningen heeft plaats gehad.

Mengelwerk.

Varia.

's Gravenhage, 14 augustus.

Allerongelukkigst is de wijziging, welke de regering bij hare Memorie van Beantwoording voorslaat opzigtens de zamenstelling der Eerste Kamer. Nadat zij vroeger voorgesteld had, de leden derzelve door dezelfde kiezers als die, welke de Tweede Kamer zouden zamenstellen, te doen benoemen, is zij thans (de stelselmatige!) weder geheel van gedachte te dien aanzien veranderd en draagt nu voor dezelve te doen benoemen door de Provinciale Staten. Dit zal vermoedelijk veel bijval bij onze tegenwoordige Tweede Kamer vinden; zoo toch kunnen de heeren NEDERBURG, HOOFT, EGTER, VAN LEEUWEN, BORSKI, ENSCHEDÉ, KIEN e *tutti quanti* met zekerheid rekenen in de Staten-Generaal te blijven; alleenlijk zullen zij nu door hunne Provinciale Staten, in stede van tot leden der Tweede Kamer, tot leden der Eerste worden gekozen en herkozen.

Aangenaam vooruitzigt voor de natie, die gezien heeft wat prachtige keuzen onlangs geschiedden, inzonderheid door de Staten van Zuid- en Noord-Holland.

Eene fraaije regering, inderdaad, zal het worden, wanneer de retrograde Provinciale Staten, tegenover de vooruitgaande natie geplaatst, behoudsmannen zullen benoemen om in de Eerste Kamer alles af te stemmen, wat door de voorstanders der hervorming, namens de natie, in de Tweede Kamer zal zijn daargesteld!

Terwijl de ontevredenheid over de keuzen der Provinciale Staten algemeen is, en er slechts eene stem bestaat omtrent de noodzakelijkheid om die verkiezingen voor de Tweede Kamer aan de Provinciale Staten te ontnemen, komt nu het ministerie voorstellen, de leden der Eerste Kamer door dezelve te doen benoemen!

Een nieuw bewijs van de opregtheid of van het doorzigt des ministeries DONKER CURTIUS!

Die *staatsmannen* willen in de twee Kamers, van stonde aan, een antagonisme scheppen, 't welk niet anders dan allernoodlottigst zijn kan en voor een goed bestuur en voor de rust des lands.

Immers, de geest onzer Provinciale Staten is genoegzaam bekend; de meerderheid derzelve, hetzij uit overtuiging, hetzij uit vooroordeel, hetzij uit eigenbaat, wil geene doortastende hervorming; wil het behoud des bestaande; wat dwaasheid dus, bijaldien men niet moet zeggen, wat verraderlijke vond, die Provinciale Staten van nieuws op te roepen tot daarstelling van een der takken der wetgevende magt! Mogen de heer DONKER en zijne collega's ieder oogenblik van gevoelen veranderen, dit is nu eenmaal niet het geval bij iedereen; en er zijn in de Provinciale Staten *mannen van overtuiging*, die het voormalig regeringsstelsel in gemoede waren toegedaan, en die dus in gemoede de hervormingen, welke men invoeren wil, afkeuren. Deze kunnen niet anders — willen zij hun geweten niet verloochenen — dan een heer KIEN, een heer HOOFT, een heer ENSCHEDÉ, een heer EGTER en dergelijke, tot vertegenwoordigers benoemen, hetzij dit geschiede voor de Tweede, dan wel voor de Eerste Kamer. Is het dus geen onzin, te zeggen, dat men *hervormingen* wil, en die hervormingen willens en wetens afhankelijk te maken van de medewerking van zoodanigen, welke dezelve bekenderwijze *niet willen*?

Waarlijk, men gevoelt zich dikwijls geneigd te denken, dat de Godin der Zotheid bij ons haren troon heeft opgeslagen! Niet alleen toch bij een groot gedeelte des publieks, maar ook bij een tal dagbladen heerscht zulk eene behoefte van aanbidding en bewierooking, dat men zich niet verwonderen moet hen eerlang een oester of eene mossel te zien toejuichen, wanneer die oester of mossel tot minister benoemd wordt!

Wat deed de heer DONKER sints hij minister werd? Droeg hij wijzigingen in de grondwet voor, *overeenkomstig met zijne vroegere gevoelens*? Immers neen! Stelde hij iets *daar*? Immers neen! Het bleef alles bij ijdele beloften, bij bloote woorden, gelijk te voren. Toonde hij stelselmatigheid en politisch doorzigt in zijne ontwerpen van nieuwe grondwet? Alweder immers, neen. En toch, toen hij door de Eerste Kamer geoorvijgd, huilebalkend eene aftredings-comedie speelde en men den hemel danken moest den *clown* van het politisch tooneel te zien aftreden, toen begonnen de lamentatiën, en sommige dagbladen jeremiëerden in zak en asch. Er ontbreken nog slechts rouwrandjes aan!

Maar mr. DIRK DONKER, door den Koning gespijkerbalsemd, bleef minister, en het *Handelsblad* kon zijne *lampions* uithangen. Zoodra nu zijne vreugderoes voorbij is, zal het vermoedelijk aan het *betreuren* gaan dat men geene betere combinatie voor de Eerste Kamer uitdacht; onverminderd den wensch, het vertrouwen, dat hunne Excellentiën nog eens overleggen zullen of er niet iets beters op uit te denken ware!

Daargelaten de dwaasheid om Provinciale Staten, gelijk inzonderheid die van Noord- en Zuid-Holland, tot kies-collegiën der Eerste Kamer te willen maken, in eenen tijd waarin het *heet*, dat men doortastende hervormingen en bezuinigingen wil, zoo is het reeds op zich zelve onstaatkundig een door verkiezing zamengesteld collegie van provinciaal beheer tevens tot een kies-collegie voor de nationale vertegenwoordiging te willen maken. Zoo toch moeten de kiezers der Provinciale Staten tot leden der Staten benoemen niet alleen mannen welke zij best geschikt achten voor het beheer der provincie, maar ook *tevens* mannen, van welke zij goede keuzen voor de Volksvertegenwoordiging verwachten. Doch iemand kan, door eenen vrijzinnigen kiezer, als een zeer goed administrateur worden beschouwd, zonder daar hem als een bevoegd verkiezer voor de volksvertegenwoordiging erkend te worden. Zoo, b. v. zou ik nooit medestemmen om den heer KIEN te benoemen tot kiezer van leden der Eerste Kamer; maar gold het slechts het lidmaatschap in een collegie van provinciaal bestuur, gold het slechts eerlijkheid en provinciale kennis, dan zou ik welligt den heer KIEN als een zeer doelmatig lid van Provinciale Staten beschouwen. Wil men nu echter volstrekt aan *dezelfde* personen twee *zeer verschillende* betrekkingen — provinciaal beheer en verkiezing van leden der Eerste Kamer — opdragen, dan zal er, vooral in tijden van politische spanning, bij de benoeming van leden van de Provinciale Staten, veel meer worden gelet op hunne *politische* kleur dan wel op hunne kennis der provinciale belangen. Mannen, die uitmuntende leden zijn zouden van een collegie van provinciaal beheer, zullen, moeten zij tevens kiezers zijn der Eerste Kamer, worden voorbijgegaan, de eene als te behoudend, de andere als te liberaal. Hoe nadeelig dit alsdan zijn zal voor de bevordering der provinciale welvaart, dit behoeft wel geen betoog.

Verre verkieslijk dus boven de laatst voorgestelde ministeriële combinatie, is het voorstel der staatscommissie dienaangaande; terwijl de bewering van het Voorloopig Verslag dat »het voorbeeld in een naburig land (België) gegeven niet voldoende te achten is om het (vroeger) voorstel der regering aan te nemen, vermits de Senaat, waarop werd gewezen, nog niet zoodanig op de proef is gesteld, als voor de beoordeeling van hetgeen hij in hagchelijke oogenblikken zou vermogen, noodzakelijk zou zijn" — in den mond *onzer* Staten-Generaal eene even ongepaste als pedante bewering is. Immers de Belgische Senaat bestaat nu reeds 18 jaren, en onze Eerste Kamer had eerst 15 jaren bestaan toen het rijk uiteen viel, en er dus een *daadzakelijk bewijs* werd geleverd, dat die Kamer niet alleen in hagchelijke oogenblikken *niets vermogt*, maar ook dat zij de hagchelijke oogenblikken niet had weten te verhoeden. Kluchtig is het dus *onze* Edelmogende heeren, gedurende wier mede-regering het land *voortdurend in hagchelijke* oogenblikken verkeert, en nu eens aan opstand dan weder aan malaise en ontzaggelijke deficitten lijdt, aan de Belgische vertegenwoordiging te hooren voorwerpen dat zij sedert België's 18-jarig bestaan, nog geene hagchelijke oogenblikken te verduren had! Juist hetgeen der Belgische Vertegenwoordiging tot grooten lof strekt, juist wat haar het meest aanprijst, wordt haar door de *staatsmannen* onzer Kamer tegengeworpen.

Aan de vruchten, zegt ons spreekwoord, kent men den boom; welnu zoo werpe men dan een vlugtig oog op de vruchten onzer Kamers: eindelooze schuldvermeerdering en steeds toenemende uitmergeling des lands; na 15 jaren afval van de helft des rijks, in de volgende 15 jaren, algemeene *malaise*, door het ministerie zelf erkend; eenparige kreet, bij de natie, om verandering van het *stelsel* der vertegenwoordigers.

En in zoodanigen staat van zaken, komen ons eenige even ingebeelde als nietige personages vertellen, dat het voorbeeld van een naburig land, alwaar sints de achttien jaren dat het van ons bestuur werd ontheven, vooruitgang, welvaart en tevredenheid heerscht, »niet voldoende kan worden geacht", door volksvertegenwoordigers *zoo voldoende te achten als de onze!*

De uitkomsten van ons stelsel van vertegenwoordiging zijn waarlijk zóó slecht, dat men, des noods in den blinde, elk ander vertegenwoordigend stelsel boven het onze zou kunnen verkiezen.

Heeft Nederland intusschen behoefte aan eene Eerste Kamer en wil men de vroeger voorgestelde combinatie niet behouden, dan bestaan er nog twee andere, verre te verkiezen boven den thans door het ministerie voorgestelden onzin.

1o. Men zou kunnen verklaren dat de Eerste Kamer bestaan zal uit de hoogst aangeslagen ingezeten der provinciën, mits zijnde meerderjarige Nederlanders in het volle genot hunner regten; en zulks in de volgende verhouding:

Noord-Braband 5,
Gelderland 5,
Zuid-Holland 7, enz.

Liever de rijksten der provincie, zonder onderscheid, en blootelijk *jure fortunae*, dan de uitverkorenen eener kaste. Onder de rijksten zullen er zich dan ongetwijfeld wel eenige domooren en vooroordeelvolle lieden bevinden, gelijk er thans zoo menige in de Eerste en Tweede Kamer zitten; maar er zullen ook eenige talentvolle, onafhankelijke en energieke leden onder zijn, mannen die alle kuiperij en kruiperij versmaden en thans zoo schaarsch in onze Kamers voorkomen. Gesteld, deze combinatie wierd aangenomen, wie zou dan, bij voorbeeld, in Gelderland, *suo jure*, lid van de Eerste Kamer zijn? de baron VAN HEECKEREN, van Sonsbeek. En waarom was deze tot hiertoe geen lid van de Kamer? Omdat hij als veel te onafhankelijk daartoe bekend staat; omdat hij de heilloze verkwistingen der regering luide afkeurt. Wie wijders zou lid zijn der Eerste Kamer voor Zuid-Holland? de heer VAN HOBOKEN, de rijkste zeehandelaar van ons land. En waarom werd die heer VAN HOBOKEN nooit tot lid der Staten-Generaal benoemd? Omdat hij niet behoort tot de kaste of catagorie der Provinciale Staten; omdat hij te rijk en te onafhankelijk is om door de regering te worden geïnfluënceerd.

Is het dus wezenlijk ernst, dat men in de Eerste Kamer meer bijzonder den rijkdom wil vertegenwoordigd zien, zoo bepale men, dat de rijksten des lands de Eerste Kamer zullen uitmaken.

2o. Eene andere combinatie zou wezen: de leden der Eerste Kamer te doen benoemen door de Tweede Kamer, zonder eenige beperking, en voor den tijd van drie jaren; behoudens het regt des Konings om ook die Eerste Kamer te ontbinden; hetzij alleen, hetzij tegelijk met de Tweede; in welke gevallen tevens, hetzij de Tweede Kamer de leden der Eerste zou moeten benoemen, hetzij de stemgeregtigden zouden moeten worden opgeroepen tot verkiezing eener nieuwe Tweede Kamer, die daarna de Eerste benoemen zou.

Advertentiën.

Zestig-jarige Huwelijks-Vereeniging
VAN
DERK VAN EKEREN
EN
CLAZINA PAUWLUS.
ARNHEM, 14 Augustus 1848.

Getrouwd:
Mr. *P. VAN MEURS*,
en
C. L. M. KALLENBERG VAN DEN BOSCH.
HUIZE HULSTHORST, BIJ HARDERWIJK,
den 17den Augustus 1848.

Heden beviel zeer voorspoedig van een welgeschapen Zoon, de Hoogwelgeboren Vrouwe *A. W. E.* Baronesse *VAN NAGELL VAN GARTROP*, geboren Baronesse *VAN NAGELL*.
LOCHEM, bij ZUTPHEN, den 12den Augustus 1848.

TE KOOP
Eene elegante TILBURY, Brussel fabrikaat. — Te bevragen en te zien bij *J. H. HEINRICH*, buiten de Velper-Barrière te *Arnhem*. — *Brieven franco.*

Op een BUIT[...] in de nabijheid dezer Stad worden tegen [...] September eerstkomende *drie* GEMEU[...]DE KAMERS, met KOST en BEDIENING [...] — Adres, met *franco-brieven*, onder Letter [...] den Boekbinder *W. J. DE JONGH* alhier.

Bekendmaking.

Ingevolge artikelen 11 en 27 van het Reglement op de *Paardenfokkerij in Gelderland*, worden hiermede kenbaar gemaakt de personen, aan welke in den jare 1847; voor SPRINGHENGSTEN en MOEDERPAARDEN, premiën of subsidiën voor onderhoud zijn toegekend geworden, te weten:

Voor de beste Springhengsten:

Aan *J. W. Wigmans*, te Steenderen, voor zijnen schimmelhengst, met kol en snuit, *f* 40.
Aan *G. T. Peters*, te Pannerden, voor zijnen appelschimmel-hengst *f* 30.
Aan *J. T. Heuvink*, te Neede, voor zijnen bruinen kol-hengst *f* 40.
Aan *O. Kraaijvanger*, te Lathum, voor zijnen bruinen kol-hengst *f* 20.
Aan *G. van Zadelhof*, te Rheden, voor zijnen appelschimmel-hengst *f* 40.
Aan *W. Grootoonk*, te Veessen, voor zijnen appelschimmel-hengst *f* 50.
Aan *W. A. Ockhorst*, te Heteren, voor zijnen bruinen hengst *f* 30.
Aan de Wed. *J. Ariesen*, te Elst, voor haren bruinen hengst *f* 30.
Aan *H. van Ringelensteijn*, te Tiel, voor zijnen bruinen hengst *f* 40.
Aan *J. den Drijver*, te Waardenburg, voor zijnen bruinen hengst *f* 60.
Aan *C. van Beusichem*, te Geldermalsen, voor zijnen bruinen hengst *f* 40.
Aan *O. Vos*, te Nederhemert, voor zijnen bruinen hengst *f* 60.
Aan *G. A. Klop*, te Aalst, voor zijnen bruinen hengst *f* 40.
Aan *H. M. Brouwers*, te Bruchem, voor zijnen bruinen hengst *f* 40.
Aan *D. Blankers*, te Wamel, voor zijnen bruinen kol-hengst *f* 30.
Aan *F. van Haren*, te Overasselt, voor zijnen bruinen hengst *f* 50.
Aan *A. Groenen*, te Overasselt, voor zijnen bruinen hengst, met kol en snuit, *f* 40.

Voor de beste Moederpaarden:

Aan *G. J. Breukink*, te Bronkhorst, voor zijne bruine merrie, met kol en snuit, *f* 25.
Aan *G. J. Addink*, te Steenderen, voor zijne bruine kol-merrie *f* 20.
Aan *W. Pelgrim*, te Voorst, voor zijne zwarte merrie *f* 20.
Aan *B. Barmentlo*, te Voorst, voor zijne bruine merrie *f* 20.
Aan *T. van Beek*, te Rheden, voor zijne bruine merrie *f* 30.
Aan *G. J. Rottink*, te Brummen, voor zijne bruine kol-merrie *f* 20.
Aan *H. Beker*, te Brummen, voor zijne bruine merrie *f* 35.
Aan *A. van Setten*, te Kesteren, voor zijne bruine kol-merrie *f* 25.
Aan *J. Eik*, te Heteren, voor zijne bruine merrie *f* 25.
Aan *S. Sanders*, te Heteren, voor zijne bruine kol-merrie *f* 25.
Aan *J. P. Erdkamp*, te Heteren, voor zijne bruine kol-merrie *f* 25.
Aan *G. Ariesen*, te Hemmen, voor zijne bruine snuit-merrie *f* 25.
Aan *J. H. van Gameren*, te Zoelen, voor zijne bruine merrie *f* 25.
Aan *H. van Beusichem*, te Buurmalsen, voor zijne bruine merrie *f* 25.
Aan de Wed. *H. van Erichem*, te Wadenoijen, voor hare bruine merrie *f* 25.
Aan *D. van der Linden*, te Heesselt, voor zijne bruine merrie *f* 25.
Aan denzelfden, te Heesselt, voor zijne bruine merrie *f* 25.
Aan de Wed. *van de Toorn*, te Opijnen, voor hare bruine kol-merrie *f* 25.
Aan *J. Versendaal*, te Waardenburg, voor zijne bruine merrie *f* 25.
Aan *J. van Zoest*, te Beest, voor zijne bruine kol-merrie *f* 25.
Aan *A. van de Pol*, te Driel, voor zijne zwarte merrie *f* 30.
Aan *G. de Krijger*, te Driel, voor zijne bruine merrie *f* 30
Aan *G. A. Klop*, te Aalst, voor zijne bruine merrie *f* 30.
Aan denzelfden, te Aalst, voor zijne bruine merrie *f* 30.
Aan *W. de Gaaij*, te Hurwenen, voor zijne bruine merrie *f* 30.
Aan *G. Klop*, te Zuilichem, voor zijne bruine merrie *f* 30.
Aan *T. van der Zwaluw*, te A[...]ern, voor zijne bruine kol- en snuit-merrie *f* 25.
Aan *S. Verploegen*, te Appeltern, voor zijne bruine kol-merrie *f* 20.
Aan *K. Mollenberg*, te Appeltern, voor zijne bruine kol-merrie *f* 25.
Aan *C. Mollenberg*, te Appeltern, voor zijne bruine bles-merrie *f* 25.
Aan *F. van Haren*, te Overasselt, voor zijne zwarte merrie *f* 20.
Aan *W. Belgers*, te Maas-Bommel, voor zijne bruine merrie *f* 20.
Aan *A. Schouten*, te Druten, voor zijne bruine kol-merrie *f* 25.
Aan *S. van Haren*, te Overasselt, voor zijne bruine merrie *f* 25.
Aan *A. de Bruin*, te Hatert, voor zijne vosmerrie *f* 25.

Arnhem, den 14den Augustus 1848.

Commissarissen, uit de Commissie van Landbouw in *Gelderland*, voor de Paardenfokkerij.
(get.) *VAN DE POLL.*
VAN PALLANDT VAN BARLHAM.
J. R. VAN MAANEN.

Berigt aan Ouders en Voogden.

Voor *twee* JONGELINGEN, die zich aan een voornaam Gymnasium tot het Staats-Examen wenschen voor te bereiden, wordt eene zeer goede plaats aangeboden, om met nog *drie* andere Jongelieden te wedijveren, en des avonds, des verkiezende, ONDERWIJS te genieten in TOON- en TEEKENKUNST, of ook nog in LEVENDE TALEN. — *Brieven franco*, onder Letter O. O. bij den Boekhandelaar *STENFERT KROESE*, te *Arnhem*.

G. J. DEKKER,

Vlug-Schoonschrijver des KONINGS, — van *'s Rijks-Kweekschool* en de *Handel-* en *Industrieschool*, *Professor* in *Talen*, enz. noodigt Belangstellenden uit, van zijn verlengend verblijf alhier, ter *spoedige* aanleering der FRANSCHE TAAL en het VLUG en FRAAI SCHRIJVEN, te profiteren. — Te spreken of te ontbieden: Groote Markt, F. 100; — alwaar nog te bezigtigen is: TENTOONSTELLING der SCHRIJFKUNST-VOORTBRENGSELEN van 24 Eeuwen.

† † † HET COMMITTÉ TER REGELING VAN HET VIERDE ZANGERSFEEST, berigt, dat men de REPETITIëN op aanstaanden Vrijdag des avonds ten 8 ure, en Zaturdag morgen ten 8 ure, kan bijwonen, tegen betaling van 50 cents, voor ieder; mits voorzien zijnde van Toegangkaartjes voor de beide Feestavonden.
Arnhem, den 16den Augustus 1848.

GROOT
Militair Concert te Arnhem,
TE GEVEN DOOR HET MUZIJK-CORPS VAN HET 17e REG.
KONINKLIJK PRUISSISCHE INFANTERIE,
Op Maandag den 21 Augustus 1848,
in het Gebouw
MUSIS SACRUM.

PROGRAMMA.
EERSTE AFDEELING.
MILITAIR-ORCHEST.

1. Ouverture van de Opera Oberon, van *C. M. v. Weber*.
2. Grande fantaisie uit de Opera la Reine de Chypre, van *Halevy*.
3. Liverpool wals van *Labitzky*.
4. Arnhemsche zanger-feestmarsch van *C. R. Marx*.
5. Simfonie Eroica, (eerste gedeelte) van *L. v. Beethoven*.

TWEEDE AFDEELING.
STRIJK-ORCHEST.

6. Ouverture van de Opera Zampa, van *Herold*.
7. Scène uit de Opera Norma, van *Bellini*.
8. Die Lichtensteiner walzer, van *Labitzky*.
9. Scherz und Ernst, groote potpourri, van *Belwe*.
10. Nederlandsche nationaal-marsch, van *Belwe*.

BELWE,
Muzijk-Directeur.

Aanvang ten 7 ure; Entrée 49½ Cent.
Kaartjes zijn te bekomen, bij de Boekhandelaren *J. G. STENFERT KROESE* en *G. W. VAN DER WIEL*, en op den avond van het Concert, aan het Bureau.

† † † Ter gelegenheid van het *Arnhemsche Zangersfeest*: op Zaturdag avond BAL, en Zondag en Maandag *HARMONIE-MUZIJK* in het *Geldersch Koffijhuis*, bij Mejufvrouw de Weduwe *VAN BERKUM*.

*** Bij *P. H. VAN DEN HEUVELL*, te *Leiden*, is van de pers gekomen:
Mr. J. R. THORBECKE, BIJDRAGE tot de HERZIENING der GRONDWET . . . . *f* 1,80.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 16 Aug. 1 El 3 Palm 0 Duim; gew. 0 D. gev. 3 D.

Te Arnhem, bij G. J. THIEME, Boekdrukker.

A°. 1848. DONDERDAG, 17 AUGUSTUS.

HAAGSCHE BERIGTEN.

BIJBLAD TOT DE ARNHEMSCHE COURANT.

TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

Zitting van Dingsdag, den 15 Augustus.

Is ingekomen eene Koninklijke Boodschap, ten geleide van een ontwerp van wet, tot verdere voorziening in de uitgaven tot droogmaking van het Haarlemmermeer. — Dit ontwerp, met de daarbij behoorende memorie van toelichting, wordt naar de afdeelingen verzonden.

De commissie van rapporteurs brengt het nader algemeen verslag uit over de wetsontwerpen, tot herziening der Grondwet.

Wordt besloten de openbare beraadslagingen over de ontwerpen tot Grondwets-herziening te doen plaats hebben op morgen ochtend ten 11 ure.

De commissie in wier handen gesteld is de rekening van het fonds der Maatschappij van Weldadigheid over 1846, brengt verslag uit bij monde van den heer *van Panhuys*. — Het verslag zal worden gedrukt, terwijl de commissie voor de door haar volbragte taak wordt bedankt.

Bij hoofdelijke omvrage, wordt een voorstel van den heer *van Ryckevorsel* tot het laten drukken van het opgemaakte voorloopig verslag over de voordragt van wet, nopens de regtsmagt der heemraadschappen enz., met eenparigheid van stemmen op ééne na (die van den heer *Mutsaers*) goedgekeurd.

De commissie tot de verzoekschriften brengt bij monde der heeren *Nap*, *van Beeck Vollenhoven*, *van Haersolte*, *Bots*, *Storm van 's Gravesande*, *Opperdoes Alewyn*, *Mackay* en *Smit*, verslag uit op onderscheidene in hare handen gestelde adressen, waarna de zitting is gescheiden.

Het algemeen verslag over het ontwerp van wet, houdende eene belasting op de bezittingen, enz., is van den volgenden inhoud:

«Het ontwerp van wet, tot het heffen eener belasting op de bezittingen en op de inkomsten van ambten, wachtgelden en pensioenen, is, nadat de Regering met de daaromtrent bij het eerste onderzoek in de afdeelingen der Kamer geopperde bedenkingen van algemeenen en bijzonderen aard was bekend gemaakt, en van harentwege eene memorie van beantwoording, vergezeld gaande van eene nota van wijziging in het wets-ontwerp, was ontvangen, aan een nader onderzoek onderworpen.

«Van de 45 leden, die aan dit nader onderzoek hebben deel genomen, hebben 41 verklaard, dat zij in de memorie van beantwoording of in de voorgestelde wijzigingen geene genoegzame oplossing van hunne vroeger geopperde hoofdbezwaren hebben gevonden; hebbende sommigen er zelfs bijgevoegd, door de genoemde memorie in hun ongunstig gevoelen omtrent de wet nog versterkt te zijn; weshalve de aangeduide overgroote meerderheid vermeend heeft, zich thans blootelijk aan de in het voorloopig verslag breedvoerig uiteengezette beschouwingen over het onaannemelijke dier wet te kunnen gedragen; terwijl de overige weinige leden zich te dezer gelegenheid niet stellig hebben verklaard.»

Heden Woensdag morgen is nog vóór den aanvang der zitting eene *tweede nota van nadere wijzigingen in de ontwerpen der Grondwet*, aan de leden rondgedeeld: Zie hier de voornaamste derzelve:

ONTWERP VAN WET N° I. Art. 15. Het laatste lid aldus te lezen: «De wet regelt en beperkt de uitoefening van dat regt (van «vereeniging) in het belang der openbare orde.»

ONTWERP VAN WET N°. III. In art. 4, over de Eerste Kamer, in plaats van: *vier duizend*, te lezen: «drie duizend.»

ONTWERP VAN WET N°. VII. Art. 5. De redactie van dit artikel wordt veranderd als volgt:

«Er is eene Algemeene Rekenkamer, welker zamenstelling en «taak door de wet worden geregeld.

«Bij het openvallen eener plaats in deze Kamer zendt de Tweede «Kamer der Staten-Generaal eene opgave van drie personen aan den «Koning, die daaruit kiest.

«De leden der Rekenkamer worden voor hun leven aangesteld. «Hunne bezoldiging wordt door de wet geregeld.

«Het 2de lid van art. 21, n°. V, is op hen van toepassing.»

ONTWERP VAN WET N°. XII. Art. 24. Dit artikel te veranderen:

«Bijaldien voor het lidmaatschap der Tweede, of het candidaat«schap der Eerste Kamer, niemand bij de eerste stemming de vol«strekte meerderheid heeft erlangd, wordt onmiddellijk voor iedere «keuze een dubbeltal opgemaakt, bestaande uit de beide personen, «die het grootste aantal stemmen hebben verworven.

«Zijn bij de eerste stemming de beide plaatsen voor het candi«daatschap der Eerste Kamer onvervuld gebleven, zoo worden de «vier personen, die het grootste aantal stemmen hebben verworven, de eerste en derde op het eene, de tweede en vierde op het an«dere dubbeltal gebragt.

«Tot de op de dubbeltallen gebragte personen bepaalt zich de «keuze der aanwezige kiesgeregtigden.

«Bij gelijkheid van stemmen is de oudste in jaren benoemd.»

Zitting van Woensdag, den 16 Augustus.

Al de ministers zijn in de zitting tegenwoordig.

Aan de orde van den dag zijn de beraadslagingen over de ontwerpen van wet tot herziening der Grondwet, en wel in de eerste plaats over de algemeene beschouwingen van Ontwerp I: *van het Rijk en zijn inwoners.*

De heer *Anemaet*, die het eerst het woord voert, vangt aan met eene inleiding, waarbij hij herinnert hoe hij, van den aanvang dat hij in de Kamer kwam, op eene herziening der Grondwet in ruimen zin heeft aangedrongen; hoe hij daardoor de verdenking op zich geladen heeft, dat het hem een genoegen was tot de tegenstanders der Regering te behooren; dat hij uit heilig pligtbesef echter niet geaarzeld heeft, zich in 1844 aan te sluiten, bij de acht mannen, die voorstellen tot herziening hebben gedaan; dat hij niet mogt ontveinzen dat hij meermalen moedeloos was geworden, toen hij zag dat elke poging tot verbetering mislukte; dat hij hoogelijk verblijd was, toen de bekende Koninklijke toezegging kwam, en eene ruime Grondwets-herziening eene betere toekomst beloofde. Hij moest het intusschen betreuren, dat de ministerraad niet met denzelfden spoed gehandeld heeft, waarmede door de staats-commissie haar werk is volbragt. Daardoor is ruime gelegenheid tot bestrijding aangeboden geworden. — Thans tot de behandeling der ontwerpen zelve overgaande, moet de red. verklaren, dat hij geene onbepaalde goedkeuring aan de voordragten kan hechten, omdat hij geene herziene Grondwet van 1815, maar eene geheel nieuwe gewenscht had. Daarbij hadden dan meerdere vereenvoudigingen en bezuinigingen moeten opgenomen zijn, en daardoor gelet worden op vermindering van de lasten der Natie. De voordragten bieden wel vermeerdering van politieke regten aan, doch leveren geene genoegzame bezuiniging op. Spr. had verlangd dat er geene 11 provinciën, maar hoogstens 4 departementen waren voorgesteld. Hierdoor zou het moeijelijk geschilpunt der geregtshoven van zelve uit den weg geruimd zijn. Ook de kosten der provinciale besturen zouden daardoor verminderd zijn. Hij had het wenschelijker geacht dat Limburg een afzonderlijk hertogdom ware gebleven. — De Raad van State moest naar zijne meening wegvallen. — De Eerste Kamer zou men evenzeer kunnen ontberen, daar men het moeijelijk omtrent de zamenstelling eens kan worden. — Al die punten zijn oorzaak dat spr. geene onbepaalde goedkeuring aan de herziening kan geven. Hij heeft echter begrepen dat als ieder te veel aan eigen denkbeelden hechtte, er dan in het geheel geene herziening zou tot stand komen. Het is bovendien meer dan tijd dat dit gewigtige werk ten einde kome, om niet langer eenen staat van spanning en onzekerheid te doen voortduren. Spr. zal dan ook zijne goedkeuring niet onthouden aan mannen, overeenkomstig met zijne staatkundige opiniën, en die hij reeds lang aan het bewind gewenscht had, en dit te minder omdat voor het vervolg, de aanvulling van bestaande leemten en eene herziening der Grondwet gemakkelijker zal gemaakt worden. — De red. zal de meeste, zoo niet alle ontwerpen goedkeuren, onder reserve echter dat hij, bij eene eindbeslissing in de dubbele Kamer, ook zijne eerste beslissing zal herzien, en zoo noodig, wijzigen. Hij maakt die reserve te eerder, omdat hij zich den weg niet wil afgesneden hebben, zijne goedkeuring te hechten aan eene mogelijke, meer eenvoudige en goedkoope Staatsinrigting. Spreker eindigt met den vurigen wensch, dat met eene vernieuwde Grondwet nieuwe veerkracht en een nieuw leven in het Staatsligchaam moge wederkeeren, opdat eene nieuwe Regering, maar hetzelfde Stamhuis, nieuwe welvaart en nieuwen luister over het Vaderland brengen.

De heer *Mackay* herinnert bij den aanvang zijner rede aan den edelen *Luzac*, in wiens plaats hij opgetreden is en die steeds zulke doorwrochte redenen uitsprak, die zooveel kunde aan ondervinding paarde. Huiverig wordt men dan ook als men voor het eerst het woord moet opvatten gedachtig aan hem wien men geroepen werd te ontvangen. En toch bij voelt behoefte om te spreken; hij kan die Grondwet niet aannemen zonder protest, hij kan niet ontveinzen dat er een huis is gebouwd waaraan de grondslag ontbreekt.

Spr., tot zijne eigenlijke rede toetredende, stelt zich allereerst op het standpunt waarvan hij meent te moeten uitgaan. Dat standpunt in het breede omschrijvende, doet hij dit naar aanleiding van drie vragen, namelijk: Van waar komen wij? Waar zijn wij? Waar gaan wij heen? Bij de behandeling der eerste vragen, die namelijk dat wij komen van een revolutionair terrein, werpt Spr. een diepen blik op den algemeenen toestand van Europa sedert de revolutie van het laatst der vorige eeuw, ook in betrekking tot ons vaderland. Na de Fransche centralisatie en bureaucratie te hebben overgenomen en zelfs uitgebreid kwam het stelsel van behoud, dat tot het uiterste werd gedreven; zóó dat het niet langer kon in stand blijven; het viel, het moest vallen; maar wat zou het hulpmiddel moeten zijn om den staat in zijne grondslagen te vernieuwen? Men weet het: vrijheid van onderwijs, vrijheid van godsdienst, vrijheid van vereeniging. Dat was dan ook in den eersten oogenblik de leus, maar men is er van afgeweken. Men schijnt langzamerhand minder gevraagd te hebben wat is regt, dan wel geluisterd te hebben naar hetgeen de meerderheid eischte. Spreker weidt uit over de regeling van verschillende groote punten, als het monarchaal beginsel, de eerste kamer, het stelsel van vertegenwoordiging, de zelfstandigheid der provinciën en dergelijken, allen welke beginselen, naar sprekers meening, niet naar eisch zijn bepaald en omschreven, terwijl hij overigens meent dat door al te veel toe te geven aan de heerschappij van den volkswil, er eindelijk een despotisme zal geboren worden, gelegd in de handen van den eersten der besten die handhaving der orde en rust zal beloven. Wat werd van de vrijheid van 89? Ze werd opgelost in de bijl der guillotine! Wat van de vrijheid van 30? De fortificatie van Parijs! Wat van die van 48? Ze werd opgelost in het staal der opstandelingen. Maar, wat is nu het staatkundig gezigtspunt nopens de algeheele volkssouvereiniteit. Wat is er eigenlijk op het maatschappelijk terrein daarvan geworden? Spr. schetst de heillooze gevolgen van de gepredikte onvoorwaardelijke gelijkheid, gegrond op de almagt van den volkswil, en wijst in het verschiet, bij zegeviering van dien onbeperkten wil, op een verdeeling van eigendom

Bovendien is spreker bijzonder gestemd tegen de voorschriften die zoogenaamd de vrijheid van godsdienst regelen. In dat opzigt vooral vraagt hij waarheid, regt en vrijheid. Hij toetst het voorgedragene aan die eeuwige beginselen, doch het komt hem niet voldoende voor, want spr. is van de stelling dat geene wet verbindende kracht heeft als men niet van het beginsel uitgaat dat er goddelijk regt is. Er is een beginsel van regt dat van God uitgaat, en dat verheven is boven gewone wet en boven regeringsvorm. Daarom moet een moet een Grondwet alleen regten erkennen, niet regten scheppen. Het regt was reeds geboren vóór dat de wet bestond; en als men dan spreekt van liberalismus, dan moet men geene bepalingen maken die indruisschen tegen de erkenning van vrijheid in het godsdienstige. Spr. wil geene losbandigheid; die is ook niet mogelijk in eene maatschappij waar het hooger beginsel van het goddelijk regtheerschende is. Spr. vraagt dus vrijheid als zijn regt.

Hij acht zich niet bevredigd met hetgeen nopens al die groote beginselen is voorgesteld, doch zal, als hij ongelijk heeft, dit erkennen, want zijn eenig doel is, het heil van troon en vaderland!

De heer *van Leeuwen* bepaalt zich voor het oogenblik met hetgeen in de voordragten nopens de verkiezingen is gezegd. Hij is tegen regtstreeksche, en heeft, ook in de afdeelingen, die met éénen trap voorgestaan. Hij verlangt ook, dat de benoeming tot leden der Eerste Kamer uitsluitend aan den Koning worde opgedragen. Hij hecht meer aan eene getemperde monarchie dan aan eene getemperde democratie.

De heer *van Heloma* wijst op de gevolgen eener verwerping der voordragten. Daaruit zouden staatsschokken kunnen ontstaan, waarvan de gevolgen onberekenbaar zijn. De red. weet het dat er zijn, die eene nog ruimere herziening hadden gewenscht, doch er zijn er ook die haar meer beperkt wilden. Ook spreker zelf vindt er niet alles in opgenomen wat hij verlangd had. Vooral had hij gaarne meerdere bezuiniging gezien, eene opheffing der Eerste Kamer, van den Raad van State enz. Maar genoeg, de hoofdpunten zijn verbeterd, de regtstreeksche verkiezingen worden ingevoerd, en de deur tot verdere verbetering is niet gesloten. Dit komt vooral in aanmerking naardien de weg tot Grondwets-herziening veel gemakkelijker is gemaakt Als voorstander van vrijzinnige beginselen, zal de red. medewerken tot de grondslagen, waarop het gebouw verder zal kunnen worden opgetrokken, aan opvolgers overlatende dit werk nog meer te volmaken. Hij meent alzoo in het wezenlijk en welbegrepen belang des vaderlands te handelen.

De Heer *van Dam van Isselt* wijst, in den aanvang zijner rede, op het noodlottige stelsel van behoud, hetgeen dat van de volharding is opgevolgd; voor het laatste was nog eenige verdediging te vinden; het andere had geen enkele edele drijfveer.

Gelukkig acht hij zich op dit oogenblik geroepen te zijn tot beraadslaging over voorstellen, aan welke hij voor het grootste gedeelte zijn zegel kan hechten, omdat hij daarin ziet de waarachtige grondslagen van eene constitutionele monarchy.

Het is waar de wenschen van velen hebben zich hier en daar verder uitgestrekt, maar zoolang de maatschappij nog verkeert in den tegenwoordigen toestand, acht hij eene zoo uitgebreide vrijheid en eene grondwet op de verhevenste beginselen van godsdienst en regt gebouwd, onbereikbaar.

Spr. zal zich dus bepalen tot de Grondwet zoo als die thans is en in de omstandigheden waarin wij verkeeren, en zulks als een uitvloeisel van de behoeften des tijds en niet van revolutien.

Van dat standpunt uitgaande, brengt spr. zijn dank aan het geëerbiedigd Hoofd van den Staat, die in tijds gezien heeft, dat men zijne oogen heeft verblind.

Alsnu gaat spr. de verschillende ontwerpen na, omdat hij zich voorgenomen heeft zoo min mogelijk zonder noodzakelijkheid te spreken bij de discussie over de afzonderlijke ontwerpen.

De hoofdstrekking van spr. redevoering komt hierop neder.

Spr. keurt de nopens Limburg aangebragte wijziging zeer goed. Zonder bijzonder op het behoud van die provincie gesteld te zijn, brengt hij der Regering hulde voor de handhaving van de nederlandsche regten aldaar.

Het inkomen van de Kroon. Spr. meent dat hier geene meerdere geldelijke offers moeten gevergd worden, en vereenigt zich met de thans voorgestelde redactie. Ook omtrent de Kolonien is hij bevredigd.

Ofschoon den Raad van State afgeschaft wenschende, meent hij in het behoud te kunnen berusten, wanneer de Regering dat collegie zoo nuttig oordeelt als zij aanvoert. Toch meent hij dat hij belemmerend zal zijn voor den werkkring van den raad van ministers.

Het stelsel der verkiezingen kan zijne goedkeuring wegdragen.

De Eerste Kamer beschouwt hij nutteloos en hoopt dat zij de Regering niet belemmere.

De titulatuur in 't algemeen, en die der leden der Kamer in 't bijzonder, wenscht hij te zien verdwijnen, zoo ook de titels der ministers.

Het regt van vereeniging had hij liever niet opgenomen gezien, als zijnde een uitvloeisel der persoonlijke vrijheid; hij is nu beducht voor misbruiken.

Gewigtig is het onderwerp aangaande het onderwijs. Gaarne had hij de periode weg zien vallen: «met eerbiediging van ieders godsdienstige overtuiging» omdat dit eene soort van goedkeuring schijnt van de lasterlijke aantijgingen van sommigen tegen het bestaande onderwijs in Nederland. Zijne meening is dat hier te lande ieders godsdienstige begrippen werkelijk worden geëerbiedigd; maar als men alles beschouwt als onchristelijk, dan is het onmogelijk eenig onderwijs in de geschiedenis, natuurkunde of andere wetenschappen te geven.

Doch spr. zal zich des echter met het voorstel der Regering te vreden stellen. Vrijheid van onderwijs is de leus geworden, welnu, hij wil gaarne er toe medewerken, maar alleen door de bijvoeging dat er lager onderwijs van staatswege wordt gegeven.

Nu komt Spreker tot een hoogst belangrijk onderwerp: *de vrijheid van Godsdienst.* Hij weet het, hij zal daarbij het verwijt van onverdraagzaamheid niet ontgaan. Ook dit heeft men hem een jaar geleden bij de behandeling over het regt van placet verweten. Hij zal het zich echter getroosten, wanneer het betreft de vervulling van een heiligen pligt. Hier mag hij niet volgen de uitspraak van zijn hart, niet als mensch, maar als wetgever. En dan moet hij verklaren, dat de voordragt hier geene vrijheid geeft, maar loslating van alle banden, niet de vrijheid naar de wet, maar eene welke tot ontbinding van den Staat kan uitloopen.

Maar, zegt men, de tijden zijn sedert voorleden jaar veranderd. Ja, dat is zoo, de mannen, die uit bijna alle landen van Europa verbannen zijn, als gevaarlijk voor de algemeene rust, strooijen thans het zaad van het verderf hier uit. Meer dan ooit moet men thans roepens: *waakt!* Spr. heeft niet op het oog die eerbiedwaardige katholijke geestelijken, die waardige dienaars Gods mogen genoemd worden, doch zoo vele anderen, die overal het zaad van tweedragt strooijen, die hier twee vijandige kampen wenschen daar te stellen, en die niet rusten zulllen vóór zij hun doel hebben bereikt. Hij beroept zich op hetgeen door den voormaligen pastoor der R. K. gemeente te Hillegom, *Albert*, geschreven is. Deze heeft zijne Kerk verlaten, omdat hij zich niet langer met hare strekking kon vereenigen. Hij leert, dat de R. K. kerk de meest aanmatigende is. De red. beroept zich, om den geest dier kerk te doen kennen op, hetgeen door een harer organen: *de Katholijke Stemmen*, is gezegd, dat het beest ligt te spartelen, en het weldra de kop zal ingeslagen zijn. Bij zoodanigen geest, is dan de vrijheid wenschelijk? Is het denkbaar dat een mandement, bul, rescript, of ander stuk van een geestelijk opperhoofd uitgegaan, zal kunnen geweigerd worden? — Maar spr. heeft niet alleen de katholijken op het oog. Hij slaat thans een' blik op de Protestantsche kerk. Ook voor deze zijn alle banden los gemaakt. Wie zal dan de kerkelijke overheid zijn? Er zullen verschillende kerken ontstaan, en in ons Nederland, dat zich nog verheugen mag in vooruitgang en beschaving, zal men de tooneelen van 1618 en 1619 vernieuwen. Het voorgestelde bevat ook eene onwaarheid. De Koning zal onmogelijk kunnen waken, want hem is de magt ontnomen de Kerk binnen perken te houden. Zal men de strafbepalingen toepassen, dan maakt men martelaars en de zaak wordt veel erger, maar dit juist is wat de verderfelijke bedoelingen in de hand werkt. In het belang der rust van den Staat, van de regering, en in het belang van Katholijken en Protestanten moet Spr. verlangen dat men door de wet gebonden worde. Waren allen beschaafd en verlicht, het zou niet noodig wezen, doch de massa, Protestanten en Katholijken, is niet verstandig, niet verlicht, niet verdraagzaam. Men

moet zorgen dat het vaderland geen tooneel van beroering worde.

Ook het 8ste hoofdstuk kan spr. niet goedkeuren, namelijk de defensie. Hij meent dat, als hetgeen thans deswege wordt aangenomen, er even als vroeger onoverkomelijke hinderpalen zullen rijzen tegen iedere doelmatige inrigting der verdediging van het Vaderland. Ook is hij sterk voor doelmatige bezuiniging bij oorlog en prijst een dezer dagen uitgekomen boekwerk nopens de defensie van den majoor *van Meurs* sterk aan als reeds veel goeds bevattende. In allen geval moet men thans niet bij de Grondwet het middel benemen tot eene goede organisatie.

Hij zal dan tegen dat hoofdstuk stemmen, omdat de Regering gemakkelijk kan toetreden tot de meening der Kamer op dat punt bij het laatste verslag uitgedrukt.

Spreker besluit zijne rede met te herhalen, dat hij niet dan bij groote noodzakelijkheid over de ontwerpen afzonderlijk het woord zal voeren.

De heer *van Goltstein* schetst eerst de grondslagen, waarop naar zijne meening, eene goede staatshuishouding moet gevestigd zijn. Hij is gestemd voor eene constitutionele monarchy en voor eene goede volksvertegenwoordiging, die de wenschen der natie aan de Regering kenbaar make. Let hij op de gesteldheid onzer natie, dan is zij geheel daarvoor gestemd en ook daarvoor vatbaar. Eene natie, die door godsdienstzin wordt geleid, bij welke een edel pligtgevoel bestaat, die hare burgerpligten kent en weet te volbrengen, waarbij ware verlichting en beschaving heerscht, die is rijp, om de Staats-inrigting, die hij wenschelijk acht, te ontvangen. Hij wijst op Groot-Britannie, waar dat constitutionele stelsel op goede grondslagen gevestigd is. Nadat hij het standpunt geschetst heeft, van waar hij de Grondwets-herziening beschouwt, dat alzoo van dat der Regering afwijkt, die in de gebeurtenissen buiten 's lands grond heeft ontleend, om hare voorstellen te doen. Zoolang hij in de vergadering zitting heeft gehad, heeft hij het gevoelen voorgestaan, dat het stelsel van den constitutionelen monarchalen regeringsvorm hier te lande diende te worden ontwikkeld. Na daarop zoo lange vruchteloos te hebben aangedrongen, meent hij zich thans niet te mogen onttrekken zijn geliefkoosd denkbeeld tot verwezenlijking te brengen. Maar de Grondwetgever behoort zorg te dragen, dat men zich niet alleen tot woorden bepale en dat de vrijheid, die men in het staatsverdrag stellen wil, niet in losbandigheid ontaarde. De vrijheid is een heerlijk doel, eene benijdenswaardige zaak, maar zij moet behoorlijk geregeld en beperkt worden. Het toezigt over, de handhaving van de ware vrijheid, dient in handen van het bevoegd gezag gesteld te worden. Het ware doelmatiger geweest, dat men aan eene latere vertegenwoordiging de beslissing had overgelaten der vraag, in welke mate de vrijheid zou worden verleend. Nu er toch, volgens de Regering, slechts eene fictieve vertegenwoordiging bestaat, had men die gewigtige taak ook aan de wezenlijke vertegenwoordiging ter behandeling en beslissing moeten overlaten. Indien men er zoo veel waarde aan hechtte, om zoo vele vrijheden in de Grondwet op te nemen, dan had de vrijheid van handel en nijverheid eene eerste en voorname plaats daaronder moeten bekleeden, en zeker den voorrang boven het regt van vereeniging moeten hebben. Met die veelvuldige beginselen van vrijheid, in de Grondwet opgenomen, is als het ware in strijd de opgave daarbij van de bijzonderheden betrekkelijk de krijgsdienst. Uit eene vereenvoudiging, van de bepalingen nopens de defensie, zoude later eene aanzienlijke besparing kunnen voortvloeijen. Zoo als zij nu zijn voorgedragen, kan zulks niet leiden tot eene verligting van de lasten der natie.

Ook deze vindt hij echter eene groote behoefte voor de natie. De tegenwoordige voorstellen kunnen niet tot eenige bezuiniging leiden. In dat opzigt is de herziening mislukt. Er zal daaruit geene vermindering van lasten voortvloeijen. In het kort, men kent zijne gevoelens over de hervorming onzer staats-instellingen. Men is te regt overgegaan tot de ontwikkeling van het stelsel eener constitutionele monarchie, maar het ware beter, voorzigtiger, staatkundiger geweest, zich te onthouden van de opname van vele vrijheden, die niet zonder moeijelijkheid zijn te verleenen, en zich meer toe te leggen, om het doel te bereiken, wat men veel meer heeft beoogd, dat is bezuiniging en vereenvoudiging en verligting van de lasten des volks.

De heer *van Beeck Vollenhoven*, heeft met genoegen gezien, dat de Regering is overgegaan tot de herziening onzer Staats-instellingen, hetgeen hij als eene wezenlijke behoefte voor het volk beschouwt. Dit had reeds veel vroeger het geval moeten zijn. Hij verheugt zich over de rust en orde, die steeds in het vaderland hebben geheerscht en hij hoopt, dat zij zullen blijven bestaan, omdat het heil en het welzijn van het vaderland daarvan zal afhangen. Het is voor Nederland eene behoefte uit den tegenwoordigen staat van spanning te geraken. Daartoe zal hij zijne beste pogingen aanwenden. Hij hoopt, dat de nieuwe instellingen spoedig tot stand moge komen, en dat zij zullen medewerken, om orde en rust te bestendigen. Het is eene onmogelijkheid, in een oogenblik als het tegenwoordige, aller wenschen te bevredigen of het volmaakte te bereiken. Dat kan niet leiden tot lijdelijke goedkeuring van al hetgeen is voorgedragen. Maar van belang is het, dat het blijke, dat men het nopens de hoofdbeginselen der nieuwe staatsregeling eens is. Hij kan derhalve over het algemeen aan de gedane voorstellen zijne goedkeuring schenken. Gaarne had hij echter meerdere eenvoudigheid en mindere kostbaarheid in de huishouding van Staat gezien en hij hoopt, gedurende den loop der discussiën, daarop nog nader aan te dringen. Hij behoudt zich zijne stem over de voordragten van wet, in de dubbele Kamer geheel en al voor.

De heer *Egter* zegt dat bij de beoordeeling dezer voordragt het niet zoo zeer de vraag is wat elders bestaat, maar wat met onzen landaard, zeden en behoeften het meest overeenkomt. Spr. heeft onderscheidene bedenkingen, hij is tegen regtstreeksche verkiezingen; hij zou er zich wel voor kunnen verklaren alleen wanneer de Eerste Kamer anders ware zamengesteld, zóó dat zij een wezenlijk bolwerk tegen overijling wierd. Wat den Raad van State betreft, hij meent dat de noodzakelijkheid tot behoud van dat Collegie niet gebleken is en wenscht deszelfs afschaffing in 't belang van bezuiniging.

Het punt van de godsdienst kan hij mede niet aannemen: hoe gaarne hij ook zijn persoonlijk begrip ten offer brenge, hier kan geene toegevendheid plaats hebben. Ook in de bepaling nopens het onderwijs heeft spr. bezwaren, zoo mede nopens het regt van vereeniging.

Spr. zal nog in den loop der discussiën op andere punten moeten terugkomen.

De heer *Kniphorst* slaat een blik op de groote gebeurtenissen welke sedert Februarij in Europa hebben plaats gegrepen en komt naar aanleiding daarvan tot den oorsprong der tegenwoordige wetsvoorstellen. Spr. wil wel medewerken om de aangeboden voorstellen ter dubbele Kamer te helpen brengen, zich echter alle beoordeeling daar uit te brengen voorbehoudende; hij wil aan de Regering geene barricades opwerpen op den weg welke die voorstellen ter dubbele Kamer moet brengen. Hier is de beslissing nog in geenen deele definitief. Bij aanneming der voorstellen behoeft men zich alzoo niet te zeer te verdiepen in de al of niet wenschelijkheid van het voorgedragene. Later zal spr. zich uiten over de waarde der voorstellen; hij wenscht geheel vrij te zijn in de dubbele Kamer.

De heer *Schooneveld* was geheel toegedaan het voorstel ontwikkeld in de nota van den heer *Rosenthal*, betrekking hebbende alleen tot wijziging der artikelen nopens de veranderingen in de Grondwet, ten einde tot eene goede uitkomst te geraken en Spreker zou dan ook bij die gelegenheid tevens het regt van amendement hebben willen zien tot stand brengen, als waardoor men niet in de noodzakelijkheid zou zijn om soms het goede met het slechte aan te nemen of het goede om het slechte te verwerpen, en om ook alle geschilpunten op te lossen, welke zich nu telkens over onderdeelen voordoen.

Spr. is vastelijk besloten, om, nu hij geroepen is een votum uit te brengen ook aan te nemen de groote beginselen welke zijn voorgedragen, uitgaande van den regel *salus populi suprema lex;* men mag het heil des volks niet aan subjective overwegingen ten offer brengen; het heil van den Staat vordert dringend de herziening van het staatsverdrag en de vestiging van een definitief ministerie: men behoeft zijn begrip nopens vitale kwestiën niet op te offeren. maar wel al wat ondergeschikt aan de groote beginselen is.

Spr. kan niet toegeven het begrip dat eerst in de dubbele Kamer men in beoordeeling van de voordragten zou moeten komen, want als eenmaal de wetten ter dubbele Kamer zijn dan kan er geene verandering meer in plaats grijpe; dan heeft men zich slechts met ja of neen te verklaren. Spr. gelooft dat door wederzijds zich te verstaan men tot een gewenscht einde zal geraken.

De heer *van Haersolte* erkent de noodzakelijkheid tot ruime herziening der Grondwet. Met blijdschap heeft hij 's Konings mededeeling deswege ontvangen, hij betreurt het echter, dat de Regering niet verder is gegaan in bezuiniging der Staatshuishouding en het defensie-wezen. Evenwel bestaan er op sommige punten bezwaren, waarvan hij vele over 't hoofd zal zien, omdat het voortaan gemakkelijker zal zijn om nog overig gebleven leemten en gebreken lange den grondwettigen weg aan te vullens.
slechts op sommige punten zou hij een onberaden toegeven strijdig achten met eed en pligt.

De heer *Uytwerf Sterling* is mede bereid, om zoo veel mogelijk van eigen denkbeelden ten offer te brengen ter bevordering van eene spoedige afdoening der Grondwets-herziening, hetgeen voor het belang van den Staat dringend wordt gevorderd; maar er bestaan evenwel grenzen, die men niet overschrijden mag, voor zoover de aanneming van bepalingen strijdig zou kunnen worden geacht met de duurzame belangen van den Staat, of waardoor besparingen op den duur zouden kunnen worden tegengegaan. De bepalingen nopens het onderwijs is één van die punten, waaromtrent spr. zijne denkwijze niet kan opofferen om der inschikkelijkheidswille. In 't algemeen verlangt Spreker eene Grondwet in overeenstemming niet met zijne bijzondere meening, maar met de behoeften van den tijd en van den Staat.

Spr. dringt sterk aan op doortastende bezuiniging en vereenvoudiging; want, zonder duurzame vermindering van lasten, zal eene Grondwets-herziening, hoe volmaakt, weinig baten. Spr. zal, na de opheffing der bedenking nopens de wijze van regeling van het regt van vereeniging, thans gaarne aan het eerste ontwerp zijne goedkeuring schenken.

De heer *de Weichs de Wenne* treedt in breedvoerige ontwikkelingen over den toestand van Limburg en het standpunt, waarop spr. alsnu met betrekking tot de gedane voorstellen zich geplaatst vindt. Het algemeen belang drijft hier boven en vermits het voorgestelde ook sedert lang voor Limburg behoefte is, zoo zal spr. zijne goedkeuring aan de regerings-voorstellen volgaarne schenken.

De heer *Smit* betuigt zijne vreugde over 's Konings heugelijke verklaring, en voorts dat er zoovele blijken van hervorming, vooruitgang en verbetering in de voordragten vervat zijn; hij had echter gewenscht, dat er meer was voortgegaan op den weg van bezuiniging en vereenvoudiging. Vele der voorstellen zal Spr. aannemen, ook uit het oogpunt tot bevordering van eensgezindheid.

De heer *van Sasse van Ysselt* heeft met de meeste voldoening de gedane voorstellen ontvangen, omdat hij sedert lang de aanbieding er van dringend had gewenscht, en bij menige gelegenheid zich in dien zin had verklaard. Spreker wijst eenige hoofdpunten aan, waarmede hij zich volkomen kan vereenigen, zoo als onder anderen, het stelsel van vertegenwoordiging; het vraagstuk der Godsdienst; het onderwijs enz: slechts nopens één hoofdstuk brengt hij bezwaren in het midden; het is dat omtrent de defensie; hij hoopt dat de regering alsnog zal kunnen besluiten dat punt in overeenstemming met den wensch der Kamer, die vereenvoudiging wil, te wijzigen. Spr. hoopt dat de parlementaire discussiën niet weder zullen ontsierd worden door gelijksoortige als in Julij 1847 over het placet werden gehouden. Hij ziet in de vrijheid van godsdienst niet het gevaar van ontaarding en losbandigheid, of dat de erkenning van die vrijheid door de voorgestelde bepalingen, de kiem zou worden van de ontbinding van den Staat. In het Katholijk Belgie, in het Protestantsche Pruissen volgde men en vangt men aan te volgen dienzelfden weg van godsdienstigheid.

Wat overigens betreft de bemerkingen nopens het geschrijf in dagbladen of vlugschriften, spr. heeft nimmer de individuële meening, door een schrijver ontwikkeld, schoon ook in den geest van eene partij, tot die partij zelve teruggeleid, en evenmin kan men in billijkheid op rekening van zijne katholijke landgenooten stellen datgeen, wat in een orgaan door den spreker ui Gelderland genoemd *(de Cath. stemmen)* mogt opgenomen zijn tegen eene andere godsdienstige gezindheid. Overigens ontkent spr. ten stelligste, dat hetgeen gezegd werd in de *Cath. stemmen* zou moeten beschouwd worden als het gevoelen der Catholijke bevolking, zóó, dat die stemmen zouden zijn, gelijk die spreker meende, het orgaan der Catholijken.

De heer *van Dam van Isselt* merkt op, dat hij niet gezegd heeft, dat de *Cath. stemmen* zouden zijn het orgaan der ultramontanen. Mogt spr. het gezegd hebben, zijne meening was het niet en het lag ook niet in den geest zijner redeneringen op dat punt.»

De heer *Menso* beschouwt eene herziening der Grondwet thans onvermijdelijk: hij wil er opregtelijk toe medewerken. Wars van alle godsdienstige twisten, zal hij gaarne zijne toestemming geven aan de hoofdstukken, welke daartoe betrekking hebben.

Drie punten zijn er, waarover spr. moet stilstaan, namelijk: 1°. de bevoegdheid om provinciën te vereenigen of te splitsen; 2°. het regt van vereeniging; 3°. de zamenstelling der vertegenwoordiging. Spr. deelt zijne deswege bestaande bemerkingen mede. Vereeniging van provincien acht hij niet noodzakelijk. Ieder Nederlander is aan zijn gewest gehecht. Die verdeeling is niet van gisteren; 2°. het gebeurde in andere landen kan tot voorbeeld strekken, om van het regt van vereeniging niet dan een beperkt gebruik te maken. Hoe kan de rust bewaard blijven, wanneer men telkens vergaderingen houdt, bestemd, om de orde omver te werpen. Er zullen bepalingen door de wet gemaakt worden. Konden die in de Grondwet opgenomen worden, wierd daar het regt van schorsing in geplaatst, de redenaar zou zich met de voordragt kunnen vereenigen. Thans ziet hij daarin geene genoegzame waarborgen voor de goede orde. In het belang van rust en orde mag hij zich niet met dat voorstel vereenigen. — Wat het *derde* punt betreft, spr. zegt geen voorstander van regtstreeksche verkiezingen te zijn; vindt de census te laag; ziet in de zamenstelling van zoodanige verkiezingen veel aanleiding tot kuiperij, en ontwikkelt nog eenige andere bekende argumenten tegen dat stelsel, ook in verband met de zamenstelling der Eerste Kamer, op welke spr. vele aanmerkingen heeft. Hij wenschte liever eene afschaffing van die Kamer, dan aan te nemen hare thans voorgedragene zamenstelling; die Kamer toch is ontbindbaar en het collegie, dat de leden kiest, niet.

Hij zal gaarne aannemen, wat hem in gemoede aannemelijk voorkomt, doch afstemmen datgeen, waarmede hij zich niet kan vereenigen.

De voortzetting der beraadslagingen wordt bepaald op morgen ochtend ten 11 ure.

Binnenlandsche berigten.

's Gravenhage, 16 Augustus.

Gisteren ten 2 ure zijn de ministers wederom vergaderd geweest. Hunne bijeenkomst heeft tot omstreeks half vijf ure geduurd.

— De raad van ministers, die gisteren avond ten 8 ure is aangevangen, heeft tot zeer laat in den avond, tot ongeveer 12 ure, voortgeduurd.

Hunne Excell. de ministers en alle de leden der Tweede Kamer hebben gisteren middag ten hove gedineerd.

— Tot dusverre zijn er nog geene verdere benoemingen tot leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal geschied. Men spreekt er van, dat sommige leden, dier kamer hun ontslag hebben genomen of zullen nemen.

— Op aanstaanden Donderdag den 17 dezer, zal de gewone audientie van den tijdelijken minister van financien geen plaats hebben.

— De *Nieuwsbode* deelt mede, dat de drie nieuwbenoemde leden der Eerste Kamer, ieder afzonderlijk, bij het aannemen hunner benoeming, de voorwaarde gesteld hebben, dat zij namelijk geene bezoldiging als leden der Eerste Kamer wenschen te ontvangen.

— Bij besluit van den 11 Augustus jl., n°. 96, heeft Z. M., op een adres van de Staten der provincie Overijssel bewilligd, dat het onderzoek naar de beste middelen om de beraamde verbetering der waterleidingen en waterlossingen en daarstelling eener kanalisatie in genoemde provincie te verwezenlijken, worde opgedragen aan eene bijzondere commissie uit de Provinciale Staten van Overijssel, en tot leden dier commissie benoemd de heeren baron *J. A. van Fridagh*, Mr. *J. T. Roessingh Udink*, Jhr. *A. H. P. C. van Suchtelen van de Haar*, Mr. *H. van Loghem*, Mr. *J. A. van Rooijen*, *B. P. G. van Diggelen* en Mr. *J. Cornelissen*.

— Naar men verneemt zal, ingevolge resolutie van burgemeester en wethouders van Amsterdam van 3 dezer, het in geschrift medegedeelde geneesmiddel ter genezing van het misbruik van sterke dranken, van den heer *H. J. Abbring* te Amsterdam, gedurende het leven van dien heer en zijne echtgenoote, ongeopend op het archief der stad Amsterdam gedeponeerd worden, na welk tijdperk daarover door het bestuur dier stad met het meeste voordeel tot nut van het publiek zal mogen gedisponeerd worden.

— De Algemeene Synode der Hervormde Kerk, waarvan de zittingen eenigen tijd geschorst zijn geweest, heeft hare vergaderingen gisteren hervat; al de leden waren tegenwoordig.

— De gouverneur der provincie Utrecht, de heer *van de Poll*, wordt alhier verwacht.

— In de vorige week had te Eexta een voorval plaats, dat een bewijs oplevert van de getrouwheid van sommige honden jegens hunne meesters. Het 7jarig zoontje van den molenaar *H. Mulder*, te Eexta, speelde in eene zoogenaamde schouw, die in de trekvaart bij den molen aldaar ligt; de hond was zijn medgezel; hij had hem aan een touw gebonden, dat om zijn arm was vastgemaakt. Al spelende valt het knaapje in het water, de hond springt hem dadelijk achterna, en poogt door middel van het touw hem naar den oever te trekken, hetgeen hem ook eindelijk, na groote inspanning, gelukt: het knaapje werd behouden door den hond aan wal gebragt.

— Men schrijft ons uit Delfzijl, dat de quarantaine maatregelen aldaar worden toegepast op de schepen, die uit de Oostzee komen, ten gevolge van de cholera in Rusland.

— Men leest in bijzondere berigten:

«Frankrijk ziet met leede oogen de besluiten der vergadering te Frankfort, nopens Limburg, daar het er bijzonder belang bij heeft, dat geen duitsch garnizoen in Maastricht en Venlo gelegd worde. Deze zienswijze van Frankrijk wordt gedeeld door al de groote Mogendheden, met uitzondering van Oostenrijk, dat zich daaromtrent nog niet uitgelaten heeft. Men wil weten, dat Rusland zich zeer bepaald verzet tegen eene inlijving van het hertogdom Limburg in den Duitschen Bond, en dat het eene nota heeft ingediend, waarbij het verklaart, dat het die inlijving zou beschouwen als eene inbreuk op het traktaat van 1839. Men verzekert, dat het kabinet van Berlijn eene nota in denzelfden geest heeft ingezonden.»

Buitenlandsche berigten.

Frankrijk. — De heer *de Kisselef* heeft aan den heer *Bastide* eene zeer geruststellende mededeeling gedaan, nopens de Donau vorstendommen en bovendien doen weten, dat de Czaar geneigd is' te Petersburg een' officieusen agent der republiek te ontvangen. Overigens heeft lord *John Russell* in zijne redevoering, den 9 dezer, in het Huis der Gemeenten uitgesproken, gewaagd van de volmaakte overeenstemming tusschen Engeland, Rusland en Frankrijk, om den vrede der wereld te handhaven.

De *Courrier Français* van den 14 verzekert dat de Porte, na verscheidene dagen geaarzeld te hebben, den generaal *Aupick* erkend heeft in hoedanigheid van gezant der fransche republiek.

Den 14 is te Parijs aangekomen sir *H. Bulwer*, voormalig minister van Engeland bij het hof van Madrid, door zijne regering belast met het aanknoopen van onderhandelingen betrekkelijk de vredesbemiddeling tusschen Oostenrijk en Piemont.

De heer *Bulwer* is den volgenden dag naar Turijn vertrokken, nadat hij verscheidene conferentien met de hoofden van 't bestuur gehouden had.

— Men weet dat lord *Palmerston* eerst zijne toestemming gegeven had tot de bemiddeling van Frankrijk en Engeland, tusschen Oostenrijk en Piemont, op voorwaarde dat de grondslagen, die Oostenrijk twee maanden geleden zelf had gelegd, door de beide kabinetten zouden aangenomen worden. Volgens die voorwaarden, zijn depeches naar Weenen en naar Turijn gezonden.

Maar dewijl na het stellen van die grondslagen de capitulatie van Milaan en de geheele ontruiming van Lombardye door de piemontesche troepen heeft plaats gehad, zoude lord *Palmerston* dezer dagen eene nieuwe nota aan het Fransche kabinet gezonden hebben, om te verklaren dat in 't zeer waarschijnlijk geval dat het Weener kabinet de bedingen, door de beide Hoven vastgesteld, mogt van de hand wijzen, men zich moest bepalen bij den eisch dat het piemonteesch grondgebied onzijdig verklaard en eene liberale constitutie voor de volken van het noordelijk Italië zou worden vastgesteld.

LAATSTE BERIGTEN.

Duitschland. — Den 15 heeft het dombouwfeest te Keulen met veel luister, in tegenwoordigheid des Konings van Pruissen, plaats gehad, die daarbij eenige hartelijke woorden gesproken heeft.

— De aandeelen in de spoorwegen beginnen in Duitschland te rijzen, ten gevolge van de meerdere uitzigten op het behoud des vredes; uitzigten, die het vertrouwen meer dan alle finantiële maatregelen opbeuren.

Italie. — Het corps van den veldm. *Welden* is over de Po gegaan en staat voor de poorten van Bologna. Hij wil de legatiën bezetten. De hertog van Modena is met oostenrijksche regementen naar zijne staten teruggekeerd.

Te 's Gravenhage, bij GEBROEDERS BELINFANTE.